

МОНГОЛ УЛСЫН
ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

ХҮНСНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД 2017 ОНД

Улаанбаатар хот
2018 он

Танилцуулгыг хянасан:

ҮСХ-ны дарга А.Ариунзаяа

ҮСХ-ны Эдийн засгийн статистикийн газрын дарга Э.Эрдэнэсан

Танилцуулгыг нэгтгэн боловсруулсан:

ҮСХ-ны Эдийн засгийн статистикийн газрын Эдийн засгийн статистикийн албаны
ахлах шинжээч Ч.Мөнхтуул

Хаяг: Засгийн газрын III байр, Улаанбаатар-20а, Монгол Улс

Утас: 11-326414, 51-261565, 1900-1212

Имэйл: information@nso.mn, Веб хаяг: www.nso.mn, www.1212.mn.

АГУУЛГА

Нэг. Оршил	4
Хоёр. Хүнсний хангамжийн статистикийн үзүүлэлт	4
Гурав. Хүнсний хүртээмжийн статистикийн үзүүлэлт	7
Дөрөв. Хүнсний илчлэг шим тэжээл	10
Тав. Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлын статистикийн үзүүлэлтүүд ..	12

Товчилсон үгийн жагсаалт

ААНБ	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
ГЕГ	Гаалийн ерөнхий газар
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
МУЗГ	Монгол Улсын Засгийн газар
МХЕГ	Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар
НҮБ	Нэгдсэн үндэстний байгууллага
ӨНЭЗС	Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгаа
СХЗГ	Стандартчилал, хэмжил зүйн газар
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
ҮАБЗ	Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
ҮТХ	Үндэсний тооцооны хэлтэс
ХХААХҮЯ	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭЦАБШХТ	Эгзэгтэй цэгийн аюулгүй байдлын хяналтын тогтолцоо

ОРШИЛ

Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, Монгол Улсын Хүнсний тухай, Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль нь манай улс хүнсний аюулгүй байдлыг хангах хууль, эрх зүйн зохицуулалтын шинэ орчин бий болж, уг үзэл баримтлал болон хуульд хүнсний аюулгүй байдлын тухай ойлголт, тодорхойлолтыг тодорхой тусгаж өгсөн.

Иймд батлагдсан хууль, үзэл баримтлалд нийцүүлэн хүнсний аюулгүй байдлын статистикийн мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоог сайжруулах, тооцох аргачлалыг шинэчлэн боловсруулах, статистикийн зарим үзүүлэлтийн эх үүсвэрт дүн шинжилгээ хийх, хэрэглэгчдэд тархаах шаардлага гарч энэхүү аргачлалд нэмэлт өөрчлөлтийг тусгаж, батлуулж, мөрдөхөөр 2013 онд Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн Ажлын албанаас хүнсний аюулгүй байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагуудын төлөөллийг оролцуулсан ажлын хэсэг байгуулан ажиллаж ҮСХ-ны даргын 2015 оны А/12 тоот тушаалаар энэхүү аргачлалыг шинэчлэн баталсан.

Үндэсний статистикийн хорооны даргын тушаалаар шинэчлэн батлагдсан аргачлалын дагуу хүнсний аюулгүй байдлын статистикийн мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоог бүрэн бий болгож, хүнсний аюулгүй байдлын түвшинг бодитоор тогтоож, тодорхойлж байгаа нь нийгмийн эрүүл мэнд, хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарын бодлого чиглэлийг боловсруулж, шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай статистикийн тоо баримтыг бүрдүүлсэн болно.

Монгол улсын хүнсний аюулгүй байдал, хангамж, хүртээмж, хэрэглээ болон тогтвортой байдалд дүгнэлт хийж, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг боловсруулах, төлөвлөхөд энэхүү эмхэтгэл судалгааны материал, суурь мэдээлэл болно гэдэгт итгэж байна.

Хүнсний аюулгүй байдал, хангамжийн статистикийн үзүүлэлтийг хүнсний хангамж; хүнсний хүртээмж; хүнсний илчлэг, шим тэжээл; хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдал гэсэн дөрвөн хэсэгт хуваан авч үзэв.

НЭГ. ХҮНСНИЙ ХАНГАМЖИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Хүнсний хангамжийг улсын хэмжээнд тухайн хүнсний бүтээгдэхүүний жилийн нийт нөөцийг жишсэн хүн амын хүнсний жилийн хэрэгцээнд харьцуулснаар тодорхойлогдоно.

Хүнсний хангамжийн статистикийн үзүүлэлтийг тооцохдоо ЭМЯ-ны Хоол судлалын төвөөс тогтоосон дараах 13 гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг хамруулав. Үүнд: мах, махан бүтээгдэхүүн; сүү; сүүн бүтээгдэхүүн; гурил; гурилан бүтээгдэхүүн; төрөл бүрийн будаа; саахар, чихрийн зүйл; төмс; хүнсний ногоо; буурцагт ургамал; жимс, жимсгэнэ; өндөг; хүнсний тос зэрэг бүтээгдэхүүн болно.

1. Жишсэн хүн ам

Монгол Улсын жилийн эцсийн суурин хүн амын тоо 2017 онд 3177.9 мянга, жишсэн хүн амын тоо 2569.2 мянга болж, суурин хүн амын тоо өмнөх оныхоос 58.0 мянган хүн буюу 1.9 хувиар, жишсэн хүн амын тоо өмнөх оныхоос 45.6 мянган хүн буюу 1.8 хувиар тус тус өссөн байна.

Хүснэгт 1. ХҮН АМЫН ТОО

	2014	2015	2016	2017	Өсөлт/бууралт	
	мянган хүн				зөрүү	хувь
Суурин хүн амын тоо	2 937.9	3 057.8	3 119.9	3 177.9	58.0	101.9
Жишсэн хүн амын тоо*	2 392.9	2 476.7	2 523.6	2 569.2	45.6	101.8

* ҮСХ-ын тооцоолол

2. Жишсэн хүн амын жилийн хүнсний хэрэгцээ. Манай улсын хүн амын хүнсний гол нэрийн 16 бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээг 2017 оны байдлаар тооцож үзвэл, улсын хэмжээнд жилд нийтдээ 178.2 мянган тонн мах, махан бүтээгдэхүүн, 150.0 мянган тонн сүү, 168.8 мянган тонн сүүн бүтээгдэхүүн, 93.8 мянган тонн гурил, 168.8 мянган тонн гурилан бүтээгдэхүүн, 46.9 мянган тонн будаа, 30.9 мянган тонн саахар, чихрийн зүйл, 112.5 мянган тонн төмс, 243.8 мянган тонн хүнсний ногоо, 37.5 мянган тонн буурцагт ургамал, 187.6 мянган тонн жимс, жимсгэнэ, 18.8 мянган тонн өндөг, 21.6 мянган тонн хүнсний тос, 9.4 мянган тонн цөцгийн тосны хэрэгцээтэй байна (Хүснэгт 2).

Жишсэн хүн амын хүнсний бүтээгдэхүүний жилийн хэрэгцээ өмнөх оныхоос 0.3-4.3 мян.тонноор нэмэгдсэн байна. Хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ, мах, махан бүтээгдэхүүн, сүүн бүтээгдэхүүний хэрэгцээ 3.2-4.3 мян.тонноор нэмэгдсэн нь хамгийн өндөр өсөлттэй байна.

Хүснэгт 2. ЖИШСЭН ХҮН АМЫН ЖИЛИЙН ХҮНСНИЙ ХЭРЭГЦЭЭ

Хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрөл	Жишсэн нэг хүний жилийн хүнсний хэрэгцээ*	Жишсэн хүн амын хүнсний хэрэгцээ			
		2014	2015	2016	2017
	килограмм	мянган тонн			
Мах, махан бүтээгдэхүүн	69.4	165.9	171.8	175.0	178.2
Сүү	58.4	139.7	144.6	147.4	150.0
Сүүн бүтээгдэхүүн	65.7	157.2	162.7	165.8	168.8
Гурил	36.5	87.3	90.4	92.1	93.8
Гурилан бүтээгдэхүүн	65.7	157.2	162.7	165.8	168.8
Төрөл бүрийн будаа	18.3	43.7	45.2	46.1	46.9
Саахар, чихрийн зүйл	12.0	28.8	29.8	30.4	30.9
Төмс	43.8	104.8	108.5	110.5	112.5
Хүнсний ногоо	94.9	227.1	235.0	239.5	243.8
Жимс, жимсгэнэ	73.0	174.7	180.8	184.2	187.6
Буурцагт ургамал	14.6	34.9	36.2	36.8	37.5
Өндөг	7.3	17.5	18.1	18.4	18.8
Хүнсний тос	8.4	20.1	20.8	21.2	21.6
Цөцгийн тос	3.7	8.7	9.0	9.2	9.4

Эх үүсвэр: ЭМЯ

3. Хэрэглээ. Хүн амын хэрэгцээнд 2017 онд улсын хэмжээнд 364.2 мянган тонн мах, махан бүтээгдэхүүн, 223.0 мянган тонн гурил, гурилан бүтээгдэхүүн, 122.2 мянган тонн төмс, 129.5 мянган тонн хүнсний ногоо нийлүүлсэн байна.

Хүснэгт 3. ХЭРЭГЛЭЭ, БИЕТ ХЭМЖЭЭГЭЭР

Гол нэр төрөл	Хэрэглээ		Дотоодын үйлдвэрлэл		Цэвэр импорт	
	2016	2017*	2016	2017*	2016	2017*
	мянган тонн					
Мах, махан бүтээгдэхүүн	346.6	364.2	342.6	378.6	4.0	-14.4
Гурил, гурилан бүтээгдэхүүн	255.5	223.0	209.7	208.5	45.8	14.5
Төмс	166.0	122.2	165.3	121.8	0.7	0.4
Хүнсний ногоо	149.9	129.5	94.4	82.1	55.5	47.4

Эх үүсвэр: ҮСХ, ГЕГ

* Урьдчилсан гүйцэтгэл

4. Хүнсний хангамжийн түвшин. Хүнсний хангамжийн түвшинг өмнөх оныхтой харьцуулвал, мах, махан бүтээгдэхүүний хангамжийн түвшин 6.3 пунктээр өсөж, гурил, гурилан бүтээгдэхүүн, төмс, хүнсний ногооны хангамжийн түвшин 9.5-41.6 пунктээр буурсан байна.

Хүснэгт 4. ХҮНСНИЙ ХАНГАМЖИЙН ТҮВШИН, ХУВИАР

Гол нэр төрөл	Жишсэн хүн амын жилийн хүнсний хэрэгцээ		Хэрэглээ		Хангамжийн түвшин	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
	мянган тонн				хувь	
Мах, махан бүтээгдэхүүн	175.0	178.2	346.6	364.2	198.1	204.4
Гурил, гурилан бүтээгдэхүүн	257.9	262.6	255.5	223.0	99.1	84.9
Төмс	110.5	112.5	166.0	122.2	150.2	108.6
Хүнсний ногоо	239.5	243.8	149.9	129.5	62.6	53.1

Жишсэн хүн амын жилийн хүнсний хэрэгцээг дотоодын үйлдвэрлэлийн мах, махан бүтээгдэхүүнээр бүрэн хангаж, гурил, гурилан бүтээгдэхүүнээр 93.5 хувь, төмсөөр 99.7 хувь, хүнсний ногоогоор 63.4 хувь хангаж байна.

Хүснэгт 5. ХҮНСНИЙ ХАНГАМЖИЙН ХУВЬ, ЭХ ҮҮСВЭРЭЭР, 2017 ОН

Гол нэр төрөл	Хэрэглээ			Хангамж	
	Хэрэглээ	Дотоодын үйлдвэрлэл	Импорт	Дотоодын үйлдвэрлэл	Импорт
				хувь	
Мах, махан бүтээгдэхүүн	364.2	378.6	-14.4	104.0	-
Гурил, гурилан бүтээгдэхүүн	223.0	208.5	14.5	93.5	6.5
Төмс	122.2	121.8	0.4	99.7	0.3
Хүнсний ногоо	129.5	82.1	47.4	63.4	36.6

ХОЁР. ХҮНСНИЙ ХҮРТЭЭМЖИЙН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Хүнсний хангамж нь өрхийн түвшинд хангагдсан эсэхийг өрхийн хүнсний хүртээмжээр тодорхойлдог. Өрхийн хүнсний хүртээмжийг сэрүүний болон зуны улирлаар, хот, хөдөөгөөр тооцов.

1. Жишсэн нэг хүний хүнсний бодит хэрэглээ

ӨНЭЗС-аар жишсэн нэг хүний хүнсний бодит улсын дундаж хэрэглээг авч үзэхэд хөдөөд мах, махан бүтээгдэхүүн, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, гурил, будаа, ургамлын тосыг улсын дунджаас давж хэрэглэдэг бол хотод гурилан бүтээгдэхүүн, саахар, чихрийн зүйл, төмс, хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ, буурцагт ургамал, өндөг, цөцгийн тосыг улсын дунджаас давж хэрэглэж байна.

**Хүснэгт 6. ЖИШСЭН НЭГ ХҮНД ХОНОГТ НОГДОХ ХҮНСНИЙ
БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ УЛСЫН ДУНДАЖ ХЭРЭГЛЭЭ, ХОТ, ХӨДӨӨГӨӨР, 2017
ОН**

Хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрөл	Улсын дундаж	Хот	Хөдөө
	грамм		
Мах, махан бүтээгдэхүүн	309.6	262.5	408.5
Сүү	173.1	141.8	238.9
Сүүн бүтээгдэхүүн	245.5	136.5	380.9
Гурил	179.7	125.3	294.0
Гурилан бүтээгдэхүүн	175.2	204.2	114.1
Төрөл бүрийн будаа	62.1	58.5	69.7
Саахар, чихрийн зүйл	55.9	59.3	48.7
Төмс	94.8	100.4	82.9
Хүнсний ногоо	74.4	84.2	54.0
Жимс, жимсгэнэ	33.8	38.7	23.5
Буурцагт ургамал	0.1	0.2	0.0
Өндөг	9.7	13.3	2.1
Ургамлын тос	16.9	13.7	20.9
Цөцгийн тос, масло	6.6	9.3	3.3

Эх үүсвэр: ӨНЭЗС, УСХ

ӨНЭЗС-ны жишсэн нэг хүний хүнсний бодит хэрэглээ сэрүүний улиралд хөдөөд мах, махан бүтээгдэхүүн, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, гурил, будааг улсын дунджаас давж хэрэглэдэг бол хотод гурилан бүтээгдэхүүн, саахар, чихрийн зүйл, төмс, хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ, буурцагт ургамал, өндөг, цөцгийн тосыг улсын дунджаас давж хэрэглэдэг гэсэн үр дүн гарсан байна.

**Хүснэгт 7. ЖИШСЭН НЭГ ХҮНД ХОНОГТ НОГДОХ ХҮНСНИЙ
БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ УЛСЫН ДУНДАЖ ХЭРЭГЛЭЭ, СЭРҮҮНИЙ УЛИРАЛД, ХОТ,
ХӨДӨӨГӨӨР, 2017 ОН**

Хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрөл	Улсын дундаж	Хот	Хөдөө
	грамм		
Мах, махан бүтээгдэхүүн	307.2	267.7	388.4
Сүү	161.8	138.5	209.8
Сүүн бүтээгдэхүүн	204.6	127.2	364.0
Гурил	181.0	128.6	288.9
Гурилан бүтээгдэхүүн	170.6	200.9	108.3
Төрөл бүрийн будаа	61.1	58.3	67.0
Саахар, чихрийн зүйл	51.9	52.6	50.5
Төмс	94.8	100.9	82.1
Хүнсний ногоо	74.4	83.9	54.8
Жимс, жимсгэнэ	30.0	34.7	20.3
Буурцагт ургамал	0.1	0.2	0.0
Өндөг	9.3	12.8	2.0
Ургамлын тос	16.5	13.2	20.5
Цөцгийн тос, масло	7.0	9.6	3.8

Эх үүсвэр: ӨНЭЗС, УСХ

ӨНЭЗС-аар жишсэн нэг хүний хүнсний бодит хэрэглээ зуны улиралд хөдөөд мах, махан бүтээгдэхүүн, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, гурил, будаа, ургамлын тосыг улсын дунджаас давж хэрэглэдэг бол хотод гурилан бүтээгдэхүүн, саахар, чихрийн зүйл, төмс, хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ, өндөг, цөцгийн тосыг улсын дунджаас давж хэрэглэдэг гэсэн үр дүн гарсан байна.

**Хүснэгт 8. ЖИШСЭН НЭГ ХҮНД ХОНОГТ НОГДОХ ХҮНСНИЙ
БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ УЛСЫН ДУНДАЖ ХЭРЭГЛЭЭ, ЗУНЫ УЛИРАЛД, ХОТ,
ХӨДӨӨГӨӨР, 2017 ОН**

Хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрөл	Улсын дундаж	Хот	Хөдөө
	грамм		
Маж, махан бүтээгдэхүүн	312.9	255.3	437.2
Сүү	188.7	146.2	280.4
Сүүн бүтээгдэхүүн	237.1	126.6	475.6
Гурил	177.9	120.7	301.2
Гурилан бүтээгдэхүүн	181.5	208.9	122.4
Төрөл бүрийн будаа	63.4	58.7	73.7
Саахар, чихрийн зүйл	61.4	68.5	46.1
Төмс	94.8	99.7	84.1
Хүнсний ногоо	74.5	84.6	52.8
Жимс, жимсгэнэ	39.1	44.2	28.2
Буурцагт ургамал	0.2	0.2	0.0
Өндөг	10.3	14.0	2.3
Ургамлын тос	17.5	14.3	21.5
Цөцгийн тос, масло	6.2	9.0	2.6

Эх үүсвэр: ӨНЭЗС, ҮСХ

2. Хүнсний хүртээмж, өрхийн түвшинд

Маж, махан бүтээгдэхүүн, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, гурил, будаа, саахар, чихрийн зүйлийн хүртээмж хангалттай, бусад хүнсний бүтээгдэхүүний хүртээмж хангалтгүй буюу дутагдалтай байна. Хүн амын хүнсний хэрэгцээ нь үндсэндээ мах, махан бүтээгдэхүүн, сүү, гурил зонхилон хангагдсан хэвээр байна.

Хүснэгт 8. ХҮНСНИЙ ХҮРТЭЭМЖ, ХУВИАР, 2017 он

Хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрөл	Жишсэн нэг хүний хоногийн хүнсний хэрэгцээ	Улсын дундаж хэрэглээ		Хүртээмж	
		Зуны улиралд	Сэрүүний улиралд	Зуны улиралд	Сэрүүний улиралд
	грамм			хувь	
Мах, махан	190.0	312.9	307.2	164.7	161.7
бүтээгдэхүүн					
Сүү	160.0	188.7	161.8	117.9	101.1
Сүүн бүтээгдэхүүн	180.0	237.1	204.6	131.7	113.7
Гурил	100.0	177.9	181.0	177.9	181.0
Гурилан бүтээгдэхүүн	180.0	181.5	170.6	100.8	94.8
Төрөл бүрийн будаа	50.0	63.4	61.1	126.8	122.2
Саахар, чихрийн зүйл	33.0	61.4	51.9	186.1	157.3
Төмс	120.0	94.8	94.8	79.0	79.0
Хүнсний ногоо	260.0	74.5	74.4	28.7	28.6
Жимс, жимсгэнэ	200.0	39.1	30.0	19.6	15.0
Буурцагт ургамал	40.0	0.2	0.1	0.5	0.3
Өндөг	20.0	10.3	9.3	51.5	46.5
Ургамлын тос	23.0	17.5	16.5	76.1	71.4
Цөцгийн тос	10.0	6.2	7.0	62.0	70.0

Эх үүсвэр: ӨНЭЗС, ҮСХ

ГУРАВ. ХҮНСНИЙ ИЛЧЛЭГ ШИМ ТЭЖЭЭЛ

Жишсэн нэг хүний хоногт хэрэглэсэн хүнсний бүтээгдэхүүний илчлэг, найрлагыг улсын дундаж, хот, хөдөөгөөр, сэрүүн, зуны улирлаар ангилж гаргалаа.

1. Зуны улиралд

Улсын дунджаар жишсэн нэг хүний зуны улиралд хүнсний бүтээгдэхүүнээс авсан илчлэг 3065.9 киллкалори, уураг 136.1 грамм, тос 70.4 грамм, нүүрс ус 474.1 грамм байгаа нь жишсэн нэг хүний хүнснээс авах илчлэгийн нормтой харьцуулахад 5.1-51.2 хувиар өндөр байна.

**Хүснэгт 9. ЖИШСЭН НЭГ ХҮНИЙ ХҮНСНЭЭС АВАХ ИЛЧЛЭГ, ШИМ
ТЭЖЭЭЛ, УЛСЫН ДУНДАЖ, ХОТ, ХӨДӨӨГӨӨР, ЗУНЫ УЛИРАЛД**

	Жишсэн нэг хүний хүнснээс авах илчлэгийн норм	Улсын дундаж		Хот		Хөдөө	
		2016	2017	2016	2017	2016	2017
Илчлэг, киллкалори	2400	2 709.2	3 065.9	2 397.1	2 777.5	3 372.5	3 684.3
Уураг, грамм	90	117.8	136.1	99	114.1	157.9	183.6
Тос, грамм	67	84.2	70.4	69.8	53.9	114.9	105.4
Нүүрс ус, грамм	360	366.9	474.1	339.9	459.8	424.2	505.1

Эх үүсвэр: ӨНЭЗС, ҮСХ

Судалгааны үр дүнгээр, бодитойгоор гарсан жишсэн нэг хүний хоногт хүнснээс авсан илчлэг, шим тэжээлийн хэмжээ нь жишсэн нэг хүний хоногт хүнснээс авах ёстой илчлэг, шим тэжээлийн нормоос давсан байгаа нь харагдаж байна.

Харин жишсэн хүний хоногт хүнснээс авах илчлэг, шим тэжээлийн хэмжээ хот, хөдөөд харилцан адилгүй байна. Хотын хүн амын хүнснээс авах илчлэг, уураг, тосны хэмжээ физиологийн түвшнээс бага, хөдөөд хүнснээс авах илчлэг, уураг, тос, нүүрс усны илчлэг нормоос давсан байна.

2. Сэрүүний улиралд

Улсын дунджаар жишсэн нэг хүний сэрүүний улиралд хүнсний бүтээгдэхүүнээс авсан илчлэг 3098.6 киллкалори уураг 136.1 грамм, тос 70.1 грамм, нүүрс ус 452.7 грамм байгаа нь жишсэн нэг хүний хүнснээс авах нормтой харьцуулахад нүүрс ус, илчлэг, уураг, тосны хэмжээ нормоос 4.6-51.2 хувиар их байна.

**Хүснэгт 10. ЖИШСЭН НЭГ ХҮНИЙ ХҮНСНЭЭС АВАХ ИЛЧЛЭГ, ШИМ
ТЭЖЭЭЛ, УЛСЫН ДУНДАЖ, ХОТ, ХӨДӨӨГӨӨР, СЭРҮҮНИЙ УЛИРАЛД**

	Хүнснээс авах илчлэгийн норм	Улсын дундаж		Хот		Хөдөө	
		2016	2017	2016	2017	2016	2017
Илчлэг, киллкалори	2 400.0	2 599.8	3 098.6	2 399.1	2 978.0	3 012.9	3 346.8
Уураг, грамм	90.0	115.9	136.1	103.8	123.3	140.8	162.4
Тос, грамм	67.0	81.2	70.1	71.8	60.1	100.5	90.2
Нүүрс ус, грамм	360.0	348.5	452.7	331.1	448.0	384.2	462.5

Эх үүсвэр: ӨНЭЗС, ҮСХ

Сэрүүний улиралд хүн амын хүнснээс авах илчлэг, уураг, нүүрс усны хэмжээ их, хотод тосны хэмжээ физиологийн нормын түвшнээс бага, хөдөөд илчлэг, уураг, тос, нүүрс усны хэмжээ нормоос давсан байна.

ДӨРӨВ. ХҮНСНИЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

1. Хяналт шалгалтаар, итгэмжлэгдсэн эрх бүхий лабораторын шинжилгээнд хамрагдсан хүнсний бүтээгдэхүүний бохирдлын түвшин

2017 онд 13.6 мянган бүтээгдэхүүнд нянгийн бохирдолтын шинжилгээ хийхэд 0.3 мянга буюу 2.4 хувь, 9.6 мянган бүтээгдэхүүнд химийн бохирдолтын шинжилгээ хийхэд 0.4 мянга буюу 4.0 хувь нь бохирдолтой гэсэн дүн гарчээ.

2. Хяналт, шалгалтаар хураасан, буцаасан, татан авсан, устгасан дотоодын үйлдвэрийн хүнсний бүтээгдэхүүн

МХЕГ-ын хяналт, шалгалтаар хураасан, буцаасан, татан авсан, устгасан бүтээгдэхүүнийг дараах хүснэгтээр харуулав.

Хүснэгт 11. ХЯНАЛТ, ШАЛГАЛТААР ХУРААСАН, БУЦААСАН, ТАТАН АВСАН, УСТГАСАН ДОТООДЫН ҮЙЛДВЭРИЙН ХҮНСНИЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2015	2016	2017
Хураасан бүтээгдэхүүн	киллограмм	3 766.8	654.9	5572.5
	литр	2 911.0	544.5	1574.0
	ширхэг	19 537	82 670	42010
Буцаасан бүтээгдэхүүн	киллограмм	1 511.0	313.5	781.7
	литр	-	115.0	214.0
	ширхэг	46 250	5 391	12573.0
Татан авсан бүтээгдэхүүн	киллограмм	462.0	238.3	611.7
	литр	336.0	6.4	64.0
	ширхэг	3 248	12 869	6030
Устгасан бүтээгдэхүүн	киллограмм	4 088.9	2 229.7	8396.6
	литр	1 586.0	648.5	1546.1
	ширхэг	18 527	82 530	39552

Эх үүсвэр: МХЕГ

3. Хяналтад хамрагдсан, үйл ажиллагааг зогсоосон, сэргээсэн ААНБ, иргэдийн тоо

МХЕГ-аас явуулсан хяналт, шалгалтад нийт 5290 ААНБ, 4850 иргэд хамрагдаж, зөрчил гаргасан 81 ААНБ, 49 иргэдийн үйл ажиллагааг зогсоож, 45 ААНБ, 19 иргэдийн үйл ажиллагааг сэргээсэн байна.

**Хүснэгт 12. ХЯНАЛТАД ХАМРАГДСАН, ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ЗОГСООСОН,
СЭРГЭЭСЭН ААНБ, ИРГЭДИЙН ТОО**

Үзүүлэлт	2015		2016		2017	
	ААНБ	Иргэд	ААНБ	Иргэд	ААНБ	Иргэд
Хяналтад хамрагдсан	6 897	24 950	4 785	3 072	5290	4850
Үйл ажиллагааг түр зогсоосон	68	66	119	44	81	49
Үйл ажиллагааг сэргээсэн	49	32	58	30	45	19

Эх үүсвэр: МХЕГ

Хяналт, шалгалтын явцад илрүүлсэн болон арилгуулсан зөрчил

МХЕГ-аас явуулсан хяналт, шалгалтаар нийт 28.3 мянган зөрчил илрүүлснээс 70.4 хувь буюу 19.9 мянган зөрчлийг арилгуулсан байна.

**Хүснэгт 13. ХЯНАЛТ, ШАЛГАЛТЫН ЯВЦАД ИЛРҮҮЛСЭН БОЛОН
АРИЛГУУЛСАН ЗӨРЧИЛ**

Үзүүлэлт	Илрүүлсэн зөрчлийн тоо	Арилгуулсан зөрчлийн тоо
Бүгд	28278	19904
Барилга, байгууламжийн норм дүрмийн	3256	1632
Ажлын байр, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн	2895	2167
Технологийн үйл ажиллагааны	2836	2048
Ариун цэвэр, эрүүл ахуйн	5436	4177
Түүхий эд, бэлэн бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлын	3118	2318
Хадгалалт, тээвэрлэлтийн	3576	2429
Сав, баглаа, боодол, хаяг, шошгын	3039	2372
Дотоодын хяналтын	3872	2761

Эх үүсвэр: МХЕГ

Илрүүлсэн зөрчлийн 19.4 хувийг ариун цэвэр, эрүүл ахуйн, 13.7 хувийг дотоодын хяналтын, 12.8 хувийг хадгалалт, тээвэрлэлтийн, 11.7 хувийг барилга, байгууламжийн норм дүрмийн, 11.2 хувийг түүхий эд, бэлэн бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлын, 10.9 хувийг сав, баглаа, боодол, хаяг, шошгын, 10.3 хувийг ажлын байр, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн, 10.1 хувийг технологийн үйл ажиллагааны зөрчил эзэлж байна. Харин эдгээр зөрчил тус бүрийн 49.4-76.9 хувийг арилгуулжээ.

4. Хүнсний бүтээгдэхүүнд сорилт, шинжилгээ хийх эрх бүхий итгэмжлэгдсэн лабораторын тоо:

Хүнсний бүтээгдэхүүнд сорилт, шинжилгээ хийх эрх бүхий итгэмжлэгдсэн 91 лаборатор 2017 онд үйл ажиллагаа явуулж байна.

5. Хүнсний холбогдолтой үндэсний, олон улс, бүс нутаг, гадаад орны стандарт болон техникийн зохицуулалт

Монгол улсын хэмжээнд 2017 оны байдлаар хүнсний салбарт дараах техникийн зохицуулалтыг мөрдөж байна. Үүнд:

1. Согтууруулах ундааны үйлдвэрлэлийн техникийн зохицуулалт, МУЗГ-ын 2008 оны 4 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 159 дүгээр тогтоол;
2. Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэр, худалдааны техникийн зохицуулалт, МУЗГ-ын 2011 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн 304 дүгээр тогтоол;
3. Бялууны төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн зохицуулалт, МУЗГ-ын 2011 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн 305 дүгээр тогтоол.

Хүснэгт 14. ХҮНСНИЙ ХОЛБОГДОЛТОЙ ҮНДЭСНИЙ СТАНДАРТЫН ТОО

Үзүүлэлт	2015	2016	2017
Нийт стандартын тоо	652	600	652
Олон улс, бүс нутаг, гадаад орны дэвшилтэт стандартын түвшинд хүрсэн стандарт	249	240	240
Уялдуулсан стандарт	403	360	412

Эх үүсвэр: СХЗГ

Үндэсний 652 стандарт мөрдөж байгаагаас 240 буюу 36.8 хувь нь олон улс, бүс нутаг, гадаад орны дэвшилтэт стандартын түвшинд хүрсэн, 412 буюу 63.2 хувь нь уялдуулсан стандарт байна.

6. Тохирлын үнэлгээнд хамрагдсан ААНБ, хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрөл

Хүнсний салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа 175 ААНБ тохирлын үнэлгээнд хамрагдсан байна. Энэ нь өмнөх онынхоос 10 ААНБ буюу 6.1 хувиар өссөн байна.

**Хүснэгт 15. ТОХИРЛЫН ҮНЭЛГЭЭНД ХАМРАГДСАН ААНБ, ХҮНСНИЙ
БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ НЭР ТӨРӨЛ**

Үзүүлэлт	2015		2016		2017	
	ААНБ -ын тоо	Бүтээгдэ -хүүний төрөл	ААНБ -ын тоо	Бүтээгдэ -хүүний төрөл	ААНБ -ын тоо	Бүтээгдэ -хүүний төрөл
Бүгд	302	215	165	755	175	621
Импортын бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт	86	36	115	335	97	301
Дотоодын үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт	207	165	42	400	79	354
“Үндэсний тохирлын тэмдэг”-ийн баталгаажуулалт	9	14	8	20	7	48

Эх үүсвэр: СХЗГ

Тохирлын үнэлгээнд хамрагдаж баталгаажуулалт хийгдсэн нийт 621 төрлийн бүтээгдэхүүн байна. Үүний 48.5 хувьд нь импортын бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт, 57.0 хувьд нь дотоодын үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт, 7.7 хувьд нь “Үндэсний тохирлын тэмдэг”-ийн баталгаажуулалт хийгджээ.

7. Олон улсын чанарын удирдлагын тогтолцоо нэвтрүүлсэн үйлдвэрийн тоо

Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн эрх бүхий байгууллагаас байгууллагын чанарын удирдлагын тогтолцоонд тавигдах шаардлагыг хангасан гэж үзэн гэрчилгээ олгогдсон буюу Чанарын удирдлагын тогтолцоо **MNS ISO 9001:2010** стандартыг нэвтрүүлсэн хүнсний салбарын 12 ААНБ байна.

8. Үйл ажиллагаандаа зохистой дадал, аюулын дүн шинжилгээ ба эгзэгтэй цэгийн хяналтын тогтолцоог нэвтрүүлсэн үйлдвэрийн тоо

Эрх бүхий байгууллагаас зохистой дадал, хяналт, удирдлагын тогтолцоо нэвтрүүлсэн байдлыг үнэлж, гэрчилгээ олгосон хүнсний салбарын 7 ААНБ байна.

**Хүснэгт 16. ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНДАА ЗОХИСТОЙ ДАДАЛ, АЮУЛЫН ДҮН
ШИНЖИЛГЭЭ БА ЭГЗЭГТЭЙ ЦЭГИЙН ХЯНАЛТЫН ТОГТОЛЦООГ
НЭВТРҮҮЛСЭН ҮЙЛДВЭРИЙН ТОО**

Үзүүлэлт	2015	2016	2017
Нийт үйлдвэрийн тоо	4	5	7
Хүнсний аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны ISO22000 стандартыг нэвтрүүлсэн	3	3	3
ЭЦАБШХТ /НАССР/ нэвтрүүлсэн	1	2	4

Эх үүсвэр: СХЗГ

9. Баяжуулсан хүнс үйлдвэрлэдэг үйлдвэрийн тоо, үйл ажиллагааны төрлөөр

Иоджуулсан давсны 5 үйлдвэр жилд 30.0 мянган тонн давс боловсруулж, савлах үйл ажиллагаа явуулж байна.

10. Баталгаат ундны усаар хангагдаж буй хүн амын тоо

Хүн ам, орон сууцны тооллогын 2010 оны дүнгээр Монгол Улсын нийт хүн амын 72.6 хувь буюу 1922.2 мянган хүн баталгаат ундны усаар хангагдаж байна.

12. Архи, дарс, шар айраг, спиртийн үйлдвэрийн тоо

Үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөлтэй спиртийн 9, архины 45, дарсны 10, шар айрагны 19 үйлдвэр байна.

13. Нэг хүнд ногдох архи, согтууруулах ундааны хэмжээ

2017 оны байдлаар нэг хүнд 8.2 литр архи, 0.9 литр дарс, 27.9 литр шар айраг ногдож байна.

Хүснэгт 17. НЭГ ХҮНД НОГДОХ АРХИ, СОГТУУРУУЛАХ УНДААНЫ ХЭМЖЭЭ

	2014	2015	2016	2017
	литр			
Архи	8.3	7.1	8.0	8.2
Дарс	0.9	0.7	0.7	0.9
Шар айраг	29.8	29.7	29.6	27.9

Эх үүсвэр: ҮСХ

2017 оны байдлаар 15 ба түүнээс дээш насны нэг хүнд 11.7 литр архи, 1.2 литр дарс, 40.2 литр шар айраг ногдож байна.

Хүснэгт 18. 15 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ НЭГ ХҮНД НОГДОХ АРХИ, СОГТУУРУУЛАХ УНДААНЫ ХЭМЖЭЭ

	2014	2015	2016	2017
	литр			
Архи	11.9	10.1	11.4	11.7
Дарс	1.2	1.1	0.9	1.2
Шар айраг	42.4	42.1	42.3	40.2

Эх үүсвэр: ҮСХ

14. Хоол хүнсээр дамжих өвчний дэгдэлт болон өвчилсөн хүний тоо, үүнээс эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн, нас барсан хүний тоо

Хоол хүнсээр дамжих өвчний дэгдэлт гэж ижил төрлийн хоол хүнс хэрэглэснээс үүдэн нэг өвчний **хоёр** ба түүнээс олон тохиолдол илрэхийг хэлнэ.

2017 онд хоол хүнсээр дамжих өвчний дэгдэлт 5 удаа бүртгэгдэж 118 хүн өвчилсний 98 буюу 83.1 хувь нь эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлж, хүний амь нас эрсдээгүй байна.

**Хүснэгт 19. ХООЛ ХҮНСЭЭР ДАМЖИХ ӨВЧНИЙ ДЭГДЭЛТ,
ӨВЧИЛСӨН, ЭМНЭЛЭГТ ХЭВТЭЖ ЭМЧЛҮҮЛСЭН БОЛОН НАС БАРСАН
ХҮНИЙ ТОО**

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017
Хоол хүнсээр дамжих өвчний дэгдэлтийн тоо	11	6	12	5
Өвчилсөн хүний тоо	766	311	382	118
Эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн	244	33	127	98
Амь насаа алдсан хүний тоо	-	-	-	-

Эх үүсвэр: ЭМЯ

2014-2017 оны байдлаас харахад 2014 онд хоол хүнсээр дамжих өвчин 11 удаа гарч 766 хүн өвчилсөн нь тухайн онд өвчний дэгдэлт их байсныг харуулж байна.

**Хүснэгт 20. НЯНГИЙН ГАРАЛТАЙ ХООЛ ХҮНСНЭЭС ШАЛТГААЛСАН
ХОРДЛОГОТ ХАЛДВАРТ ӨВЧЛӨЛ**

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017
Өвчилсөн хүний тоо	548	482	430	133
Хот	235	375	386	89
Хөдөө	313	107	44	44

Эх үүсвэр: ЭМЯ

ЗУРГАА. ХҮНСНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН СТАТИСТИКИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН САН

Хүнсний аюулгүй байдалд дохио өгч, шалгуур тогтооход шаардлагатай үндсэн болон бусад үзүүлэлтүүдээр хүнсний аюулгүй байдлын статистикийн үзүүлэлтийн мэдээллийн санг дараах үзүүлэлтүүдээр 2007-2017 оны байдлаар бий болгоод байна. Үүнд:

6.1. Хүнсний аюулгүй байдлын статистикийн үндсэн үзүүлэлтүүд

6.1.1 Хүнсний хангамж, хүртээмжийн үзүүлэлт

6.1.2 Хүнсний илчлэг, шим тэжээлийн үзүүлэлт

6.1.3 Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлын үзүүлэлт

- Хүнсний бүтээгдэхүүний бохирдлын түвшин: Хүнсний бүтээгдэхүүний нянгийн болон химийн бохирдолтын түвшин
- Буцаасан, хураасан, устгасан импортын бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ
- Хураасан, устгасан дотоодод үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ
- Хяналт, шалгалтад хамрагдсан ААНБ, хувь хүний тоо
- Хяналт, шалгалтаар үйл ажиллагааг нь бүр зогсоосон, түр зогсоосон, үйл ажиллагааг нь сэргээсэн байгууллага, иргэний тоо
- Хяналт, шалгалтын явцад илрүүлсэн, арилгуулсан зөрчил: Дотоодын хүнсний үйлдвэрийн түүхий эд, бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлын түвшин
- Импортын хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлын шаардлага хангалтын түвшин
- Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хадгалалт, тээвэрлэлтийн байдал
- Улсын хэмжээнд итгэмжлэгдсэн лабораторийн тоо
- Монгол улсын хэмжээнд хүнсний салбарт мөрдөгдөж байгаа Үндэсний MNS, CAC, гадаад орны стандартын тоо,
- Олон улс, бүс нутаг, гадаад орны стандартыг Үндэсний стандарт болгосон стандартын тоо
- Тохирлын үнэлгээнд хамрагдсан хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрлийн тоо
- Чанарын удирдлагын тогтолцоо нэвтрүүлж олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн эрх бүхий байгууллагаас баталгаажуулалт авсан үйлдвэрийн тоо
- Үйл ажиллагаандаа зохистой дадал, хяналт болон удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлсэн үйлдвэрийн тоо
- Баяжуулсан хүнсний хувийн жин, бүтээгдэхүүний төрлөөр
- Баяжуулсан хүнс бэлтгэдэг үйлдвэрийн тоо, үйл ажиллагааны төрлөөр
- Баталгаат ундны усаар хангагдаж буй хүн амын тоо
- Архи, шар айраг, спиртийн үйлдвэрийн тоо
- 10000 хүн амд тутамд ногдох согтууруулах ундаа зарж, борлуулах зөвшөөрөлтэй цэгийн тоо

- Нэг хүнд ногдох архи, шар айраг, спиртын бүтээгдэхүүн, насанд хүрэгчид, нийт хүн амд ногдуулж бодсноор
- Хоол хүнсээр дамжих өвчний дэгдэлтийн тоо, өвчилсөн хүний тоо, үүнээс эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн, амь насаа алдсан хүний тоо

6.1.4 Хүнсний үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлдэг цэг

- Хүнсний үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо, төрлөөр
- Хүнсний дэлгүүр, супермаркетын тоо
- Хүнсний захын тоо
- Хүнсний агуулах, зоорийн тоо, хүчин чадал, бүтээгдэхүүний төрлөөр
- Цайны газар, гуанз, зоогийн газрын тоо
- Цэвэр ус, ундаа, архи, пиво, спиртийн үйлдвэрийн тоо
- 10000 хүн амд тутамд ногдох согтууруулах ундаа зарж, борлуулах зөвшөөрөлтэй цэгийн тоо

6.1.5 Хүнстэй холбоотой эрүүл мэндийн мэдээлэл

- Хоол хүнсээр дамжих өвчнөөр өвчилсөн хүний тоо, хот, хөдөөгөөр
- Хоол, хүнстэй холбоотой бусад өвчлөлийн мэдээлэл
- Байх ёстой жингээс доогуур жинтэй 5 ба түүнээс доош насны хүүхдийн тоо, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр
- Нянгийн гаралтай хоол, хүнснээс шалтгаалсан хордлого, халдварын өвчлөлөөр өвчилсөн хүний тоо, хот, хөдөөгөөр
- Химийн гаралтай хоол, хүнснээс шалтгаалсан хордлого, халдварын өвчлөлөөр өвчилсөн хүний тоо, хот, хөдөөгөөр
- Хоол, хүнсээр дамжих өвчний улмаас хордлого, халдварын өвчлөлөөр өвдөж, амь насаа алдсан хүний тоо, хот, хөдөөгөөр

6.2. Хүнсний аюулгүй байдлыг тодорхойлох бусад үзүүлэлтүүд

6.2.1 Хөдөө аж ахуй

- Малын тоо, төрлөөр
- Хээлтэгч малын тоо, төрлөөр
- Хүнсэнд хэрэглэсэн малын тоо, төрлөөр
- Мах үйлдвэрлэл
- Сүү үйлдвэрлэл
- ХАА-н эдэлбэр газрын хэмжээ, га-гаар
- Тариалсан талбай, ургамлын төрлөөр
- Хураасан талбай, ургамлын төрлөөр
- Хураасан ургац, ургамлын төрлөөр
- Га-гийн ургац, ургамлын төрлөөр
- Жишсэн хүн амын гурилын хэрэгцээ, үүнийг хангахад шаардлагатай үр тариа, тариалсан талбайн хэмжээ, тооцоогоор

6.2.2 ХАА-н бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл

- Мал аж ахуй
- Газар тариалан

6.2.3 ХАА-н нэмэгдэл өртгийн ДНБ-д эзлэх хувь

- Мал аж ахуй
- Газар тариалан

6.2.4 Аж үйлдвэр

- Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, биет хэмжээгээр
- Архи, шар айраг, спиртийн үйлдвэрлэл, биет хэмжээгээр
- Нэг хүнд ногдох архи, шар айраг, спиртэн бүтээгдэхүүн, биет хэмжээгээр, нийт хүн ам, насанд хүрэгчдэд ногдуулснаар
- Ундны усны үйлдвэрлэл, биет хэмжээгээр

6.2.5 Гадаад худалдаа

- Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний импорт, биет хэмжээгээр, улс, орноор
- Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний экспорт, биет хэмжээгээр, улс, орноор
- Савласан ундны усны импорт, биет хэмжээгээр, улс, орноор

6.2.6 Үнэ

- Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний импортын үнэ
- Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний экспортын үнэ
- Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэгчийн үнэ
- Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний зах зээлийн үнэ
- Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний бөөний үнийн мэдээ

6.2.7 Хүн амын тоо

- Суурин хүн амын тоо, нас, хүйсээр

6.2.8 Ажиллагчдын тоо

- Ажиллагчдын тоо, салбараар
- Мал аж ахуйд ажиллагчдын тоо
- Газар тариаланд ажиллагчдын тоо
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхэлж буй өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо

6.2.9 Ундны ус

- Ундны ус түгээх цэгийн тоо
- Ус тээврийн автомашины тоо
- Баталгаат усан хангамжаар хангагдсан хүн амын тоо
- Төвлөрсөн усан хангамжийн нян, химийн бохирдолтын түвшин
- Төвлөрсөн бус усан хангамжийн нян, химийн бохирдолтын түвшин

- 6.2.10 Үйлдвэрлэлийн мэдээ, үйлдвэрлэлийн төрлөөр, гол нэрийн бүтээгдэхүүний нэр төрлөөр
- Үйлдвэрийн тоо
  - Үйлдвэрлэлийн тоо хэмжээ
  - Үйлдвэрлэлийн хүчин чадал / ашиглалт
  - Зохистой дадал нэвтрүүлсэн байдал
  - Чанарын удирдлагын тогтолцоо нэвтрүүлсэн байдал
- 6.2.11 Савласан ус, согтууруулах ба согтруулах бус ундааны үйлдвэрлэл, гол нэрийн бүтээгдэхүүний нэр төрлөөр
- Үйлдвэрийн тоо
  - Үйлдвэрлэлийн тоо хэмжээ
  - Үйлдвэрлэлийн хүчин чадал / ашиглалт
  - Зохистой дадал нэвтрүүлсэн байдал
  - Чанарын удирдлагын тогтолцоо нэвтрүүлсэн байдал
- 6.2.12 Хүнсний худалдаа эрхлэлтийн байдал, төрлөөр
- Тоо хэмжээ
  - Үндсэн хүчин чадал
  - Ашиглагдаж буй хүчин чадал
  - Зохистой дадал нэвтрүүлсэн байдал
  - Чанарын удирдлагын тогтолцоо нэвтрүүлсэн байдал
- 6.2.13 Гол нэр төрлийн хүнсний 13 бүтээгдэхүүн болон савласан усны гадаад худалдааны мэдээ, гаалийн бүрдүүлэлт хийсэн газар, хороодоор
- Тоо хэмжээ
  - Үнийн дүнгээр, ам доллараар
- 6.2.14 Ундаа, согтууруулах ундааны гадаад худалдааны мэдээ, гаалийн бүрдүүлэлт хийсэн газар, хороодоор:
- Тоо хэмжээ
  - Үнийн дүнгээр, ам доллараар
- 6.2.15 Гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний гадаад худалдаа, тээвэрлэлтийн төрлөөр, нэр төрлөөр
- Тоо хэмжээ
  - Үнийн дүнгээр, ам доллараар
- 6.2.16 Гол нэр төрлийн хүнсний 13 бүтээгдэхүүн болон савласан усны гадаад худалдааны үеийн хүнсний бүтээгдэхүүний хадгалалт
- Тоо хэмжээ
  - Үнийн дүнгээр, ам доллараар
- 6.2.17 Нийтийн хоолны үйлдвэрлэл, төрлөөр
- Тоо хэмжээ
  - Үндсэн хүчин чадал
  - Ашиглагдаж буй хүчин чадал
  - Зохистой дадал нэвтрүүлсэн байдал
  - Чанарын удирдлагын тогтолцоо нэвтрүүлсэн байдал

6.2.18 Хүнсний тусламжийн талаарх мэдээ, хандивлагч улсаар, бараагаар:

- Хүнсний нэр төрөл
- Хандивлагч улсын нэр
- Тоо хэмжээ
- Үнийн дүнгээр, ам доллараар

Хүснэгт 1. Жишсэн хүнд шилжүүлэх итгэлцүүр

Насны бүлэг	Хүйс	Мөрийн дугаар	Шилжүүлэх итгэлцүүр
А	Б	В	1
1 хүртэлх насны	эм, эр	1	0.38
1-3 насны	эм	3	0.48
	эр	4	0.50
4-6 насны	эм	5	0.64
	эр	6	0.68
7-10 насны	эм	7	0.72
	эр	8	0.87
11-14 насны	эм	9	0.74
	эр	10	0.96
15-18 насны	эм	11	0.87
	эр	12	1.05
19-24 насны	эм	13	0.82
	эр	14	1.04
25-50 насны	эм	15	0.78
	эр	16	0.99
51 ба түүнээс дээш насны	эм	17	0.72
	эр	18	0.81

Хүснэгт 2. Жишсэн нэг хүний хоногийн болон жилийн хүнсний хэрэгцээний норм, биет хэмжээгээр

Хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрөл	Мөрийн дугаар	Жишсэн нэг хүний хоногийн хүнсний хэрэгцээ, кг	Жишсэн нэг хүний жилийн хүнсний хэрэгцээ, кг
А	Б	1	2
Мах, махан бүтээгдэхүүн	1	0.190	69.4
Сүү	2	0.160	58.4
Сүүн бүтээгдэхүүн	3	0.180	65.7
Гурил	4	0.100	36.5
Гурилан бүтээгдэхүүн	5	0.180	65.7
Төрөл бүрийн будаа	6	0.050	18.3
Саахар, чихрийн зүйл	7	0.033	12.0
Төмс	8	0.120	43.8
Хүнсний ногоо	9	0.260	94.9
Жимс, жимсгэнэ	10	0.200	73.0
Буурцагт ургамал	11	0.040	14.6
Өндөг	12	0.020	7.3
Хүнсний тос	13	0.023	8.4
Цөцгийн тос	14	0.010	3.7

**Хүснэгт 3. Жишсэн нэг хүний хоногийн хүнсний
илчлэгийн норм**

		Жишсэн нэг хүний хоол хүнснээс хоногт авах илчлэг, ккал*	Шимт бодисууд, (гр)						
			Уураг	Үүнээс:		Тос	Үүнээс:		Нүүрс ус
				Амьтны	Ургамлын		Амьтны	Ургамлын	
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Мах, махан бүтээгдэхүүн	1	303	32	32		19	19		
Сүү	2	95	5	5		5	5		8
Сүүн бүтээгдэхүүн	3	102	5	5		6	6		7
Гурил	4	357	13		13	1		1	74
Гурилан бүтээгдэхүүн	5	575	14		14	2		2	125
Төрөл бүрийн будаа	6	140	4		4	0		0	31
Төмс	7	108	2		2	0		0	24
Хүнсний ногоо	8	85	3		3	0		0	18
Буурцагт ургамал	9	119	8		8	1		1	20
Жимс, жимсгэнэ	10	82	1		1	0		0	20
Өндөг	11	32	3	3	0	2		2	0
Ургамлын тос	12	207				23		23	
Цөцгийн тос	13	66				7	7		
Саахар, чихрийн зүйл	14	128				0			33
Бүгд		2400	90	45	45	67	37	30	360

**ГОЛ НЭРИЙН ХҮНСНИЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙГ НЭГ БҮТЭЭГДЭХҮҮНД
ШИЛЖҮҮЛЭН ТООЦОХ ИТГЭЛЦҮҮР**

Хүснэгт 4. Мах, махан бүтээгдэхүүнийг тураг маханд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
1.1	Таван хошуу малын мах	1.0
1.2	Гахай, шувуу болон загасны мах	1.0
1.3	Ангийн мах (зэрлэг ан амьтдын мах)	1.0
1.4	Чанамал хиам	1.1
1.5	Чанамал, утлагат хиам	1.4
1.6	Түүхий утлагат хиам	2.6
1.7	Дотор мах	1.4
1.8	Махан консерв	1.3
1.9	Борц	5.7
1.10	Загасны консерв	1.57

Хүснэгт 5. Сүү, сүүн бүтээгдэхүүнийг шингэн сүүнд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
2.1. Үйлдвэрийн аргаар бэлтгэсэн сүү, сүүн бүтээгдэхүүн:		
2.1.1.	Ундны сүү *	1.0
2.1.2	Хуурай сүү (25%-ийн тостой)	8.6
2.1.3	Өтгөрүүлсэн сүү	2.7
2.1.4	Исгэлэн сүүн бүтээгдэхүүн* (тараг, кефир, йогурт, г.м)	1.0
2.1.5	Аарц (9%-ийн тостой)	6.7
2.1.6	Цөцгий, зөөхий (25%-ийн тостой)	7.8
2.1.7	Бяслаг	8.8
2.1.8	Цөцгийн тос (72%-ийн тостой)	22.5
2.1.9	Ааруул	10.0
2.2. Уламжлалт аргаар үйлдвэрлэсэн сүүн бүтээгдэхүүн:		
2.2.1	Исэг цагаан идээ (тараг, айраг, хоормог)	1.0
2.2.2	Шар тос	25.0
2.2.3	Өрөм	16.7
2.2.4	Эззгий	13.0

Тайлбар: * - түүхий эд болон бэлэн бүтээгдэхүүний тос агууламж 1:1 байна.

Хүснэгт 6. Гурил, гурилан бүтээгдэхүүнийг гурилд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
3.1	Буудайн гурил	1.0
3.2	Хөх тарианы гурил	1.0
3.3	Бусад тарианы гурил	1.0
3.4	Бүх төрлийн талх	0.74
3.5	Чанамал гурилан бүтээгдэхүүн	0.65
3.6	Жигнэмэл гурилан бүтээгдэхүүн	0.60
3.7	Жигнэмэг	0.60
3.8	Өрмөнцөр	0.25
3.9	Бялуун бүтээгдэхүүн	0.15
3.10	Гоймон	1.0

Хүснэгт 7. Төрөл бүрийн будааг нэгж бүтээгдэхүүнд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
4.1	Цагаан будаа	1.0
4.2	Гурвалжин будаа	1.0
4.3	Шар будаа	1.0
4.4	Бусад будаа	1.0

Хүснэгт 8. Саахар, чихрийн зүйлийг саахарт шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
5.1	Элсэн чихэр	1.0
5.2	Ёотон	1.0
5.3	Хатуу чихэр	0.96
5.4	Шоколад. зөөлөн чихэр. зефир	0.46
5.5	Жимсний чанамал. сироп	0.46
5.6	Хийжүүлсэн. хийжүүлээгүй ундаа	0.47

Хүснэгт 9. Төмс, төмсний төрлийн бүтээгдэхүүнийг шинэ төмсөнд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
6.1	Шинэ төмс	1.0
6.2	Шарсан савханцар төмс (French fries)	2.0
6.3	Чипс	4.0

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
6.4	Төмсний нухаш (усанд найруулж хэрэглэхэд бэлэн болгосон)	8.5
6.5	Төмсний цардуул, пүнтүүз	10.0

Хүснэгт 10. Хүнсний ногоог шинэ ногоонд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
7.1	Үндэс үрт ногоо (шар лууван, цагаан лууван, улаан лууван, хүрэн, шар, сармаг манжин, тонх, гич, үндэс үрт яншуй, үндэс үрт цоор, үндэс үрийн гич)	1.0
7.2	Сонгинолог булцуу үүсгэдэг ногоо (бөөрөнхий сонгино, тагар сонгино, урт сонгино, порей сонгино, сармис, гэх мэт)	1.0
7.3	Үр жимст ногоо (лооль, цэс, чинжүү, өргөст хэмх, хулуу, амтат гуа, тарвас)	1.0
7.4	Навчит ногоо (навчит байцаа, хятад байцаа, бууцай, навчит салат, хүнхээл, жууцай гэх мэт)	1.0
7.5	Цэцэгт ногоо (цэцэгт байцаа, брокколи, артишок гэх мэт)	1.0
7.6	Толгой үүсгэдэг: Бөөрөнхий байцаа, савайн байцаа, олон толгойт байцаа, бөөрөнхий салат	1.0
7.7	Үнэрт ба амтлагч ногоо: гоньд, яншуй, цоохор майлз, үсүү, цоор	1.0
7.8	Нөөшилсөн ногоо	1.3
7.9	Хөлдөөсөн ногоо	1.3
7.10	Хатаасан ногоо, мөөг	9.0
7.11	Кетчуп	2.48
7.12	Лоолийн шүүс	1.64
7.13	Мөөг	1.0
7.14	Нөөшилсөн мөөг	1.25

Хүснэгт 11. Жимс, жимсгэнийг шинэ жимсэнд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
8.1	Үрт жимс (алим, лийр, долоогоно, тэс, ирга, гадир, хеномелес, кавказ, илжгэн чих гэх мэт)	1.0
8.2	Яст жимс (интоор, чинтоор, тоор, гүйлс, шинэ чавга, туйван гэх мэт)	1.0
8.3	Байгалийн (зэрлэг) болон таримал (чацаргана, гүзээлзгэнэ, үхэр нүд гэх мэт)	1.0
8.4	Цитрусын төрлийн жимс (амтат жүрж, бэрсүүт жүрж, нимбэг гэх мэт)	1.0
8.5	Бусад жимс	1.0

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
8.6	Хатаасан жимс, жимсгэнэ	3.23-5.0
8.7	Нөөшилсөн жимс, жимсгэнэ	0.85
8.8	Жимсний шүүс, сок	0.7
8.9	Компот	0.68

Хүснэгт 12. Буурцагт ургамлыг нэгж бүтээгдэхүүнд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
9.1	Вандуй, шош, шар буурцаг	1.0
9.2	Дүүпүү	0.6
9.3	Нөөшилсөн вандуй, шош	1.3

Хүснэгт 13. Өндөг, өндөгний бүтээгдэхүүнийг шинэ өндөгөнд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
10.1	Тахианы шинэ өндөг	1.0
10.2	Бусад шувууны өндөг	1.0
10.3	Хуурай өндөг	24.84

Хүснэгт 14. Хүнсний тосыг нэгж бүтээгдэхүүнд шилжүүлэх итгэлцүүр

Д/д	Нэр төрөл	Шилжүүлэх итгэлцүүр
11.1	Ургамлын гаралтай тос	1.0
11.2	Цөцгийн тос	1.0
11.3	Өөхөн тос	1.0
11.4	Маргарин	0.8
11.5	Шар тос	1.2

Хүснэгт 1. Суурин хүн ам

Насны бүлэг	Хүйс	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1 хүртэлх насны	эм	26 022	29 066	31 888	27 545	30 704	32 046
	эр	26 818	30 219	32 693	28 291	32 306	32 807
1-3 насны	эм	66 348	70 861	75 333	85 508	85 616	89 357
	эр	67 945	73 122	78 822	87 939	88 150	91 946
4-6 насны	эм	70 680	68 173	66 090	67 397	69 850	78 209
	эр	71 747	69 512	68 244	69 075	71 345	80 090
7-10 насны	эм	99 513	97 998	95 126	92 582	88 325	88 160
	эр	101 801	99 483	98 197	95 105	90 484	90 457
11-14 насны	эм	108 326	104 807	99 967	98 537	94 624	95 106
	эр	109 828	106 971	103 821	100 759	96 714	96 636
15-18 насны	эм	124 635	117 565	111 554	107 346	102 055	101 127
	эр	123 014	118 576	112 862	107 571	101 853	101 086
19-24 насны	эм	167 292	175 421	183 870	187 759	189 988	183 515
	эр	157 436	167 327	175 569	179 043	182 596	176 375
25-50 насны	эм	514 056	527 358	547 628	568 236	596 072	606 526
	эр	477 875	490 360	508 410	523 117	547 341	562 361
51 ба түүнээс дээш насны	эм	166 325	173 401	176 679	183 977	189 709	200 245
	эр	140 785	145 735	149 522	151 181	153 934	161 695
Нийт		2 620 446	2 665 955	2 716 275	2 760 968	2 811 666	2 867 744

Хүснэгт 1-ийн үргэлжлэл						
Насны бүлэг	Хүйс	2013	2014	2015	2016	2017
1 хүртэлх насны	эм	34 549	36 376	38 880	38 887	36 363
	эр	35 714	38 333	40 791	41 033	38 958
1-3 насны	эм	90 615	102 902	115 494	116 986	116 389
	эр	94 119	106 837	121 012	122 962	122 214
4-6 насны	эм	87 746	92 374	99 727	102 804	109 997
	эр	89 646	95 451	104 226	107 185	115 303
7-10 насны	эм	89 043	93 240	102 606	114 547	123 411
	эр	91 397	95 244	107 111	119 455	128 412
11-14 насны	эм	93 887	89 329	86 024	85 014	86 497
	эр	95 596	91 360	89 135	88 645	90 352
15-18 насны	эм	100 160	96 481	93 894	93 321	91 307
	эр	99 947	96 782	97 119	96 340	94 280
19-24 насны	эм	178 491	165 504	157 007	149 380	144 565
	эр	173 224	163 784	159 734	152 503	147 829
25-50 насны	эм	619 600	624 093	625 794	638 731	647 941
	эр	576 207	594 246	602 258	615 443	625 478
51 ба түүнээс дээш насны	эм	210 343	229 195	234 740	246 282	259 059
	эр	169 993	184 418	182 226	190 417	199 544
Нийт		2 930 277	2 995 949	3 057 778	3 119 935	3 177 899

Хүснэгт 2. Жишсэн хүн ам

Насы бүлэг	Хүйс	Шилжүүлэх итгэлцүүр	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1 хүртэлх насны	эм	0.38	9 888	11 045	12 117	10 467	11 668	12 177
	эр	0.38	10 191	11 483	12 423	10 751	12 276	12 467
1-3 насны	эм	0.48	31 847	34 013	36 160	41 044	41 096	42 891
	эр	0.50	33 973	36 561	39 411	43 970	44 075	45 973
4-6 насны	эм	0.64	45 235	43 631	42 298	43 134	44 704	50 054
	эр	0.68	48 788	47 268	46 406	46 971	48 515	54 461
7-10 насны	эм	0.72	71 649	70 559	68 491	66 659	63 594	63 475
	эр	0.87	88 567	86 550	85 431	82 741	78 721	78 698
11-14 насны	эм	0.74	80 161	77 557	73 976	72 917	70 022	70 378
	эр	0.96	105 435	102 692	99 668	96 729	92 845	92 771
15-18 насны	эм	0.87	108 432	102 282	97 052	93 391	88 788	87 980
	эр	1.05	129 165	124 505	118 505	112 950	106 946	106 140
19-24 насны	эм	0.82	137 179	143 845	150 773	153 962	155 790	150 482
	эр	1.04	163 733	174 020	182 592	186 205	189 900	183 430
25-50 насны	эм	0.78	400 964	411 339	427 150	443 224	464 936	473 090
	эр	0.99	473 096	485 456	503 326	517 886	541 868	556 737
51 ба түүнээс дээш насны	эм	0.72	119 754	124 849	127 209	132 463	136 590	144 176
	эр	0.81	114 036	118 045	121 113	122 457	124 687	130 973
Нийт			2 172 094	2 205 701	2 244 101	2 277 920	2 317 020	2 356 355

Хүснэгт 2-ын үргэлжлэл

Насны бүлэг	Хүйс	Шилжүүлэх итгэлцүүр	2013	2014	2015	2016	2017
1 хүртэлх насны	эм	0.38	13 129	13 823	14 774	14 777	13 818
	эр	0.38	13 571	14 567	15 501	15 593	14 804
1-3 насны	эм	0.48	43 495	49 393	55 437	56 153	55 867
	эр	0.50	47 060	53 419	60 506	61 481	61 107
4-6 насны	эм	0.64	56 157	59 119	63 825	65 795	70 398
	эр	0.68	60 959	64 907	70 874	72 886	78 406
7-10 насны	эм	0.72	64 111	67 133	73 876	82 474	88 856
	эр	0.87	79 515	82 862	93 187	103 926	111 718
11-14 насны	эм	0.74	69 476	66 103	63 658	62 910	64 008
	эр	0.96	91 772	87 706	85 570	85 099	86 738
15-18 насны	эм	0.87	87 139	83 938	81 688	81 189	79 437
	эр	1.05	104 944	101 621	101 975	101 157	98 994
19-24 насны	эм	0.82	146 363	135 713	128 746	122 492	118 543
	эр	1.04	180 153	170 335	166 123	158 603	153 742
25-50 насны	эм	0.78	483 288	486 793	488 119	498 210	505 394
	эр	0.99	570 445	588 304	596 235	609 289	619 223
51 ба түүнээс дээш насны	эм	0.72	151 447	165 020	169 013	177 323	186 522
	эр	0.81	137 694	149 379	147 603	154 238	161 631
Нийт			2 400 720	2 440 134	2 476 710	2 523 594	2 569 207

Хүснэгт 3. Жишсэн дундаж нэг хүний жилийн хүнсний хэрэгцээ

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган тонн					
Мах, махан бүтээгдэхүүн	160.2	170.9	172.8	176.2	172.7	179.1
Сүү	160.2	170.9	172.8	176.2	172.7	179.1
Тараг, аарц	226.6	241.7	244.3	249.2	244.1	253.1
Гурил	91.6	97.7	98.7	100.7	98.7	102.3
Гурилан бүтээгдэхүүн	201.5	214.9	217.2	221.5	217.1	225.0
Төрөл бүрийн будаа	71.4	76.2	77.0	78.5	77.0	79.9
Саахар, чихрийн зүйл	21.1	22.5	22.7	23.2	22.7	23.5
Төмс	128.2	136.7	138.2	140.9	138.1	143.2
Хүнсний ногоо	183.1	195.3	197.5	201.4	197.3	204.6
Жимс	164.8	175.8	177.7	181.2	177.6	184.1
Буурцагт ургамал	82.4	87.9	88.9	90.6	88.9	92.2
Өндөг	17.4	18.6	18.8	19.1	18.7	19.3
Ургамлын тос	22.9	24.4	24.7	25.2	24.6	25.5

Хүснэгт 3-ын үргэлжлэл					
	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган тонн				
Мах, махан бүтээгдэхүүн	171.3	174.7	180.8	184.2	178.2
Сүү	128.6	131.1	135.7	138.3	150.0
Тараг, аарц	171.3	174.7	180.8	184.2	168.8
Гурил	85.7	87.3	90.4	92.1	93.8
Гурилан бүтээгдэхүүн	188.5	192.1	198.9	202.6	168.8
Төрөл бүрийн будаа	66.9	68.2	70.6	71.9	46.9
Саахар, чихрийн зүйл	19.7	20.1	20.8	21.2	30.9
Төмс	119.9	122.3	126.6	129	112.5
Хүнсний ногоо	171.3	174.7	180.8	184.2	243.8
Жимс	154.2	157.2	162.7	165.8	187.6
Буурцагт ургамал	77.2	78.7	81.5	83	37.5
Өндөг	16.2	16.5	17.1	17.4	18.8
Ургамлын тос	21.4	21.8	22.5	23	21.6

Эх үүсвэр: ЭМЯ-ны Хоол судлалын төв

Хүснэгт 4. Жишсэн дундаж нэг хүний хүнснээс авч буй бодит илчлэг шим тэжээл,
улсын дунджаар, сэрүүний улиралд, хот, хөдөөгөөр

	2007	2008	2009	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Улсын дундаж									
Илчлэг, ккал	2 260.6	2 188.7	2 377.9	2 319.4	2 298.3	2 800.7	2 722.8	2 599.8	3 098.6
Уураг, гр	97.5	94.1	105.4	102.2	102.2	123.6	121.6	115.9	136.1
Тос, гр	59.9	58.8	66.2	64.4	67.1	87.5	87.1	81.2	70.1
Нүүрс ус, гр	331.5	319.4	338.6	331.3	319.5	376.3	359.8	348.5	452.7
Хот									
Илчлэг, ккал	2 193.2	2 065.9	2 160.8	2 126.2	2 084.5	2 637.5	2 530.6	2 399.1	2 978.0
Уураг, гр	88.4	83.8	88.2	86.7	88.4	112.0	110.3	103.8	123.3
Тос, гр	56.3	51.8	55.7	55.6	58.2	78.3	77.5	71.8	60.1
Нүүрс ус, гр	331.3	314.3	324.7	317.8	299.6	367.4	344.2	331.1	448.0
Хөдөө									
Илчлэг, ккал	2 375.0	2 326.8	2 648.4	2 560.2	2 565.6	3 084.8	3 089.9	3 012.9	3 346.8
Уураг, гр	109.7	107	126.8	121.4	119.5	143.8	143.0	140.8	162.4
Тос, гр	65.5	67.6	79.3	75.4	78.2	103.5	105.5	100.5	90.2
Нүүрс ус, гр	335.8	321.8	355.9	348.2	344.5	391.7	389.5	384.2	462.5

Эх үүсвэр: ҮСХ, ӨНЭЗС

Хүснэгт 5. Жишсэн дундаж нэг хүний хүнснээс авч буй бодит илчлэг шим тэжээл,
улсын дунджаар, зуны улиралд, хот, хөдөөгөөр

	2007	2008	2009	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Улсын дундаж									
Илчлэг, ккал	2 683.0	2 437.1	2 565.5	2 482.8	2 519.7	2 989.5	2 911.4	2 709.2	3 065.9
Уураг, гр	110.9	106.5	115.7	109.4	113.1	130.3	126.9	117.8	136.1
Тос, гр	75.8	69.3	76.5	71.9	77.4	94.1	94.7	84.2	70.4
Нүүрс ус, гр	387.9	345.7	352.5	348.4	341.3	401.7	384.1	366.9	474.1
Хот									
Илчлэг, ккал	2 281.9	2 100.7	2 156.2	2 114.3	2 154.2	2 652.1	2 544.1	2 397.1	2 777.5
Уураг, гр	89.3	84.4	88	84.1	90.1	108.1	106.1	99.0	114.1
Тос, гр	58.5	53.1	56.8	55.2	60.6	77.2	77.9	69.8	53.9
Нүүрс ус, гр	347.1	319.1	321.3	318.3	310.0	377.4	350.7	339.9	459.8
Хөдөө									
Илчлэг, ккал	3 137.2	2 839.2	3 078.1	2 941.1	2 975.7	3 569.5	3 552.4	3 372.5	3 684.3
Уураг, гр	136.6	132	150.3	140.9	141.7	168.5	163.1	157.9	183.6
Тос, гр	97.5	89.8	101.1	92.5	98.3	123.1	124.1	114.9	105.4
Нүүрс ус, гр	425.6	373.7	391.5	385.7	380.4	443.5	442.2	424.2	505.1

Эх үүсвэр: ҮСХ, ӨНЭЗС

Хүснэгт 6. Хүнсний бүтээгдэхүүний стандартын үзүүлэлтүүд

Үзүүлэлт	Мэдээллийн эх үүсвэр	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Хүнсний бүтээгдэхүүнд сорилт, шинжилгээ хийх эрх бүхий итгэмжлэгдсэн лабораторын тоо	СХЗГазар	47	58	65	-	-	-
Хүнсний холбогдолтой үндэсний стандартын тоо	СХЗГазар	603	615	650	665	672	668
Олон улс, бүс нутаг, гадаад орны дэвшилтэт стандартын түвшинд хүрсэн стандартын тоо	СХЗГазар	277	295	310	305	289	298
Хүнсний холбогдолтой техникийн зохицуулалтын тоо	СХЗГазар	1	2	2	2	2	4
Тохирлын үнэлгээнд хамрагдсан хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрлийн тоо	СХЗГазар	475	510	536	-	-	-
Олон улсын чанарын удирдлагын тогтолцоо ISO 9000 стандарт нэвтрүүлсэн үйлдвэрийн тоо	СХЗГазар	-	-	5	-	-	-
Хүнсний эрүүл ахуйн ерөнхий зарчим, эгзэгтэй цэгийн аюултай байдлыг шинжлэн хянах /НАССР/, олон улсын стандарт /CAC/RCP1, хүнсний аюулгүй байдлын удирдлага ISO 22000 стандарт нэвтрүүлсэн үйлдвэрийн тоо	СХЗГазар	-	-	2	-	-	-
Баяжуулсан хүнс бэлтгэдэг үйлдвэрийн тоо	ХХААХҮЯ	-	-	-	-	-	-
Архи, шар айраг, спиртийн үйлдвэрийн тоо	ХХААХҮЯ	-	97	95	84	83	83

Хүснэгт 6-гийн үргэлжлэл

Үзүүлэлт	Мэдээллийн эх үүсвэр	2013	2014	2015	2016	2017
Хүнсний бүтээгдэхүүнд сорилт, шинжилгээ хийх эрх бүхий итгэмжлэгдсэн лабораторын тоо	СХЗГазар	-	65	65	87	91
Хүнсний холбогдолтой үндэсний стандартын тоо	СХЗГазар	653	672	652	648	662
Олон улс, бүс нутаг, гадаад орны дэвшилтэт стандартын түвшинд хүрсэн стандартын тоо	СХЗГазар	259	262	249	256	262
Хүнсний холбогдолтой техникийн зохицуулалтын тоо	СХЗГазар	4	4	4	4	4
Тохирлын үнэлгээнд хамрагдсан хүнсний бүтээгдэхүүний нэр төрлийн тоо	СХЗГазар	-	240	215	755	668
Олон улсын чанарын удирдлагын тогтолцоо ISO 9000 стандарт нэвтрүүлсэн үйлдвэрийн тоо	СХЗГазар	-	2	3	3	3
Хүнсний эрүүл ахуйн ерөнхий зарчим, эгзэгтэй цэгийн аюултай байдлыг шинжлэн хянах /НАССР/, олон улсын стандарт /CAC/RCP1, хүнсний аюулгүй байдлын удирдлага ISO 22000 стандарт нэвтрүүлсэн үйлдвэрийн тоо	СХЗГазар	-	1	1	2	4
Баяжуулсан хүнс бэлтгэдэг үйлдвэрийн тоо	ХХААХҮЯ	-	15	15	5	5
Архи, шар айраг, спиртийн үйлдвэрийн тоо	ХХААХҮЯ	70	87	87	87	83

Хүснэгт 7. Хураасан, устгасан дотоодод үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний тоо, хэмжээ

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2014	2015	2016	2017
Хураасан бүтээгдэхүүн	киллограмм	2408.9	3 766.8	654.9	5 572.5
	литр	104.7	2 911.0	544.5	1 574.0
	ширхэг	7324	19 537	82 670	42 010
Буцаасан бүтээгдэхүүн	киллограмм	1768	1 511.0	313.5	781.7
	литр	-	-	115.0	214
	ширхэг	31	46 250	5 391	12 573.0
Татан авсан бүтээгдэхүүн	киллограмм	181	462	238.3	611.7
	литр		336	6.4	64
	ширхэг	120	3 248	12 869	6030
Устгасан бүтээгдэхүүн	киллограмм	2982.2	4 088.9	2 229.7	8 396.6
	литр	1061.3	1 586.0	648.5	1 546.1
	ширхэг	4364	18 27	82 530	39 552

Эх үүсвэр: Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар

Хүснэгт 8. Хяналт, шалгалтад хамрагдсан ААНБ, иргэдийн тоо, үйл ажиллагааг нь бүрэн зогсоосон, түр зогсоосон, үйл ажиллагааг нь сэргээсэн байгууллага, иргэний тоо

Үзүүлэлт	2014		2015		2016		2017	
	ААНБ	Иргэд	ААНБ	Иргэд	ААНБ	Иргэд	ААНБ	Иргэд
Хяналтад хамрагдсан	4 317	2481	6 897	24 950	4 785	3 072	5 290	4 850
Үйл ажиллагааг түр зогсоосон	68	26	68	66	119	44	81	49
Үйл ажиллагааг сэргээсэн	63	14	49	32	58	30	45	19

Эх үүсвэр: Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар

Хүснэгт 9. Хяналт, шалгалтын явцад илрүүлсэн, арилгуулсан зөрчил

Үзүүлэлт	2014		2015	
	Илрүүлсэн зөрчлийн тоо	Арилгуулсан зөрчлийн тоо	Илрүүлсэн зөрчлийн тоо	Арилгуулсан зөрчлийн тоо
Бүгд	34 452	18 585	29 869	23 617
Барилга, байгууламжийн норм дүрмийн	8 824	3 085	5 980	4 604
Ажлын байр, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн	4 100	2 810	3 322	2 753
Технологийн үйл ажиллагааны	3 135	2 147	2 966	2 373
Ариун цэвэр, эрүүл ахуйн	4 945	3 437	5 703	4 420
Түүхий эд, бэлэн бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлын	3 270	2 764	2 951	2 466
Хадгалалт, тээвэрлэлтийн	6 618	1 869	3 957	2 985
Сав, баглаа, боодол, хаяг, шошгын	1 493	1 318	1 839	1 541
Дотоодын хяналтын	2 066	1 155	3 151	2 475

Эх үүсвэр: Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар

Хүснэгт 9-ийн үргэлжлэл				
Үзүүлэлт	2016		2017	
	Илрүүлсэн зөрчлийн тоо	Арилгуулсан зөрчлийн тоо	Илрүүлсэн зөрчлийн тоо	Арилгуулсан зөрчлийн тоо
Бүгд	27 488	21 518	28 028	19 904
Барилга, байгууламжийн норм дүрмийн	4 992	3 430	3 256	1 632
Ажлын байр, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн	3 237	2 360	2 895	2 167
Технологийн үйл ажиллагааны	2 516	1 984	2 836	2 048
Ариун цэвэр, эрүүл ахуйн	5 018	4 722	5 436	4 177
Түүхий эд, бэлэн бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлын	2 898	2 226	3 118	2 318
Хадгалалт, тээвэрлэлтийн	3 623	2 707	3 576	2 429
Сав, баглаа, боодол, хаяг, шошгын	1 984	1 702	3 039	2 372
Дотоодын хяналтын	3 220	2 387	3 872	2 761

Эх үүсвэр: Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар

Хүснэгт 10. Хүнсний үйлдвэрлэл эрхэлдэг нэгж, төрлөөр

№	Үзүүлэлт	2008	2009	2010	2011	2012
1	Мах махан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, хадгалалт	132	127	152	198	244
2	Загас, загасан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, хадгалалт	4	4	4	3	3
3	Жимс болон хүнсний бусад боловсруулалт, хадгалалт	14	16	19	36	37
4	Ургамлын болон амьтны гаралтай тос үйлдвэрлэл	2	1	1	3	3
5	Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	85	96	112	163	184
6	Үр тарианы гурилын үйлдвэрлэл	32	31	35	42	52
7	Цардуул, цардууллаг бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл			1	3	4
8	Талх, нарийн боов үйлдвэрлэл	193	220	261	311	332
9	Какао, шоколад, чихэр үйлдвэрлэл	1	1	2	6	4
10	Гоймон, кускус болон энэ төрлийн гурилан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	4	4	5	13	17
11	Бэлэн хүнс, хоол үйлдвэрлэл	16	13	15	14	16
12	Дээрх ангилалд ороогүй хүнсний бусад бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	39	42	64	73	89
13	Спиртийн үйлдвэрлэл	86	85	76	67	69
14	Дарсны үйлдвэрлэл	5	5	5	8	7
15	Шар айрагны үйлдвэрлэл	6	5	3	8	7
16	Хийжүүлсэн ундаа, савласан рашаан болон бусад усны үйлдвэрлэл	57	56	49	65	65

Хүснэгт 10-ын үргэлжлэл						
№	Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
1	Мах махан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, хадгалалт	228	267	266	273	330
2	Загас, загасан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, хадгалалт	3	4	4	4	4
3	Жимс болон хүнсний бусад боловсруулалт, хадгалалт	39	31	43	43	45
4	Ургамлын болон амьтны гаралтай тос үйлдвэрлэл	1	2	3	6	6
5	Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	182	236	242	243	275
6	Үр тарианы гурилын үйлдвэрлэл	40	61	60	55	60
7	Цардуул, цардууллаг бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	9	12	7	5	5
8	Талх, нарийн боов үйлдвэрлэл	330	392	415	449	504
9	Какао, шоколад, чихэр үйлдвэрлэл	4	5	6	7	7
10	Гоймон, кускус болон энэ төрлийн гурилан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	12	21	34	34	35
11	Бэлэн хүнс, хоол үйлдвэрлэл	21	35	44	53	70
12	Дээрх ангилалд ороогүй хүнсний бусад бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	83	85	80	91	106
13	Спиртийн үйлдвэрлэл	56	45	36	31	32
14	Дарсны үйлдвэрлэл	7	6	6	6	6
15	Шар айрагны үйлдвэрлэл	7	8	8	9	9
16	Хийжүүлсэн ундаа, савласан рашаан болон бусад усны үйлдвэрлэл	59	64	70	72	84
Эх үүсвэр: Үндэсний статистикийн хороо						

Хүснэгт 11. Хүнсний худалдаа эрхэлдэг нэгжийн тоо

№	Үзүүлэлт	2008	2009	2010	2011	2012
1	Төлбөр эсвэл гэрээний үндсэн дээр хийгдэх бөөний худалдаа	7 449	7 013	11 558	5 994	8 500
2	Хүнс, ундаа, тамхины бөөний худалдаа	111	120	135	254	291
3	Хүнс, ундаа, тамхи голлон төрөлжсөн бус барааны жижиглэн худалдаа	791	808	846	446	669
4	Хүнсний төрөлжсөн дэлгүүрийн жижиглэн худалдаа	3 674	3 687	3 820	5 158	5 572
5	Ундааны төрөлжсөн дэлгүүрийн жижиглэн худалдаа			52	3	3

Хүснэгт 11-ийн үргэлжлэл						
№	Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
1	Төлбөр эсвэл гэрээний үндсэн дээр хийгдэх бөөний худалдаа	8 970	9 376	9 814	11 639	13 174
2	Хүнс, ундаа, тамхины бөөний худалдаа	354	403	455	508	557
3	Хүнс, ундаа, тамхи голлон төрөлжсөн бус барааны жижиглэн худалдаа	822	945	1 137	1 266	1 345
4	Хүнсний төрөлжсөн дэлгүүрийн жижиглэн худалдаа	5 589	5 298	5 446	5 943	6 316
5	Ундааны төрөлжсөн дэлгүүрийн жижиглэн худалдаа	7	11	21	23	25
Эх үүсвэр: Үндэсний статистикийн хороо						

Хүснэгт 12. Хоол үйлдвэрлэл эрхэлдэг нэгжийн тоо

№	Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
1	Ресторан ба хүнсний явуулын үйлчилгээ	885	985	947	1 134	1 201
2	Тусгай захилгат хоолоор үйлчлэх	31	22	24	32	41
3	Хоол хүнсээр үйлчлэх бусад үйл ажиллагаа	569	472	414	381	423
4	Ундаагаар үйлчлэх үйл ажиллагаа	33	62	85	114	131

Эх үүсвэр: Үндэсний статистикийн хороо

Хүснэгт 13. Хүнстэй холбоотой эрүүл мэндийн мэдээлэл

№	Үзүүлэлт	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Хоолны хордлогоор өвчилсөн хүний тоо, хот, хөдөөгөөр	278	719	238	548	482	430	133
	Хот	147	633	121	235	375	386	89
	Хөдөө	131	86	117	313	107	44	44
2	Хоол, хүнстэй холбоотой бусад өвчлөлийн мэдээлэл	-	-	-	-	-	-	-
3	Байх ёстой жингээс доогуур 5 ба түүнээс доош насны хүүхдийн тоо	9 508	10 074	5 111	5 536	6 190	6 312	6 304

Хүснэгт 14. Малын тоо, төрлөөр

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган толгой					
Нийт дүн	40 263.8	43 288.4	44 023.9	32 769.5	36 335.8	40 920.9
Адуу	2 239.5	2 186.9	2 221.3	1 960.3	2 112.9	2 330.4
Үхэр	2 425.8	2 503.4	2 599.3	2 176.0	2 339.7	2 584.6
Тэмээ	260.6	266.4	277.1	269.6	280.1	305.8
Хонь	16 990.1	18 362.3	19 274.7	14 480.4	15 668.5	18 141.4
Ямаа	18 347.8	19 969.4	19 651.5	13 883.2	15 934.6	17 558.7

Хүснэгт 14-ын үргэлжлэл

Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган толгой				
Нийт дүн	45 144.3	51 982.6	55 979.8	61 549.2	66 219.0
Адуу	2 619.4	2 995.8	3 295.3	3 635.5	3 939.8
Үхэр	2 909.5	3 413.9	3 780.4	4 080.9	4 388.5
Тэмээ	321.5	349.3	368.0	401.3	434.1
Хонь	20 066.4	23 214.8	24 943.1	27 856.6	30 109.9
Ямаа	19 227.6	22 008.9	23 592.9	25 574.9	27 346.7

Хүснэгт 15. Хээлтэгч малын тоо, төрлөөр, мянган толгой

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган толгой					
Нийт дүн	16 784.8	18 531.3	19 005.3	15 533.8	15 693.0	17 748.9
Адуу	632.8	631.5	649.6	593.0	641.6	700.9
Үхэр	931.8	971.6	1 023.8	901.9	965.6	1 046.0
Тэмээ	81.0	85.2	89.7	90.7	96.2	105.1
Хонь	7 490.7	8 253.5	8 672.8	7 097.5	7 117.5	8 257.1
Ямаа	7 648.5	8 589.6	8 569.5	6 850.7	6 872.1	7 639.7

Хүснэгт 15-ын үргэлжлэл

Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган толгой				
Нийт дүн	19 436.7	22 248.6	23 863.8	26 477.2	28 242.3
Адуу	784.7	895.5	990.0	1 113.5	1 226.6
Үхэр	1 151.0	1 333.4	1 458.1	1 587.8	1 707.8
Тэмээ	112.0	120.2	127.8	139.4	151.0
Хонь	9 094.9	10 478.0	11 205.4	12 578.6	13 519.7
Ямаа	8 294.3	9 421.6	10 082.4	11 57.8	11 637.2

Хүснэгт 16. Хүсэнд хэрэглэсэн малын тоо, төрлөөр, мянган толгой

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган толгой					
Нийт дүн	7 012.5	8 285.3	11 299.0	8 373.7	8 283.2	8 365.0
Адуу	402.3	459.5	516.0	383.3	446.3	469.9
Үхэр	25.7	32.1	26.6	26.9	29.4	25.2
Тэмээ	281.6	312.5	323.5	205.3	208.9	238.3
Хонь	3 562.2	4 076.7	4 955.5	4 326.3	4 415.8	3 679.6
Ямаа	2 740.7	3 404.4	5 477.4	3 431.9	3 182.8	3 952.0

Хүснэгт 16-гийн үргэлжлэл

Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган толгой				
Нийт дүн	10 205.0	10 006.4	14 556.7	12 700.0	14 105.8
Адуу	445.6	238.8	395.6	335.7	463.4
Үхэр	31.7	435.7	728.0	721.3	802.7
Тэмээ	225.7	29.8	36.4	30.1	33.4
Хонь	5 015.3	4 995.5	7 301.9	6 254.3	7 091.8
Ямаа	4 486.6	4 306.5	6 094.7	5 358.6	5 714.5

Хүснэгт 17. Мах үйлдвэрлэл, тонн

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	тонн					
Нийт дүн	400 152.8	467 848.7	570 817.7	424 703.1	440 926.4	464 218.1
Адуу	71 469.9	79 349.2	71 163.8	46 094.7	50 948.9	62 164.4
Үхэр	93 520.6	108 374.2	117 130.5	90 305.1	109 531.4	119 407.5
Тэмээ	10 937.2	13 668.6	11 479.5	11 482.8	12 304.9	10 592.8
Хонь	133 663.6	154 041.2	190 089.8	162 380.2	163 332.0	140 082.7
Ямаа	89 891.6	111 745.5	180 409.9	114 000.9	103 868.7	131 013.2
Гахай	554.6	554.6	477.9	362.1	646.6	671.0
Шувуу	115.3	115.3	66.4	77.5	293.9	286.5

Хүснэгт 17-гийн үргэлжлэл

Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	тонн				
Нийт дүн	527 607.1	514 153.9	787 904.8	707 912.7	757 133.0
Адуу	58 565.6	59 069.8	101 284.6	83 467.9	93 429.7
Үхэр	112 872.7	109 752.6	186 503.6	184 766.3	195 358.9
Тэмээ	13 436.5	12 710.4	16 323.7	18 660.7	14 243.3
Хонь	192 529.1	190 205.9	280 304.7	242 025.8	263 866.9
Ямаа	149 147.9	140 809.0	200 827.6	178 843.9	187 937.8
Гахай	878.4	1 272.2	1 005.1	128.3	812.4
Шувуу	177.0	334.0	1 655.5	19.8	1 484.0

Хүснэгт 18. Сүү үйлдвэрлэл, мянган литр

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган литр					
Нийт дүн	465 640.1	457 418.4	493 747.7	338 441.7	458 581.9	510 972.7
Гүү	51 550.2	45 521.2	50 090.1	32 053.3	50 888.2	56 727.6
Үнээ	307 840.0	303 542.6	325 525.9	242 812.3	298 794.9	338 604.6
Ингэ	3 775.4	4 442.2	4 374.9	4 004.5	4 601.2	5 754.9
Эм хонь	32 855.9	33 881.7	37 069.5	22 383.2	33 430.8	35 940.5
Эм ямаа	69 618.6	70 030.7	76 687.2	37 188.4	70 866.7	73 945.1

Хүснэгт 18-ын үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган литр				
Нийт дүн	575 221.0	765 376.4	874 426.9	891 513.2	919 496.7
Гүү	65 475.4	74 961.8	85 143.5	86 173.5	94 302.7
Үнээ	380 830.3	440 371.2	512 442.1	522 387.9	539 926.4
Ингэ	5 363.5	9 346.7	9 042.9	10 225.8	10 392.5
Эм хонь	41 226.2	84 745.1	95 160.7	99 082.7	99 668.4
Эм ямаа	82 325.7	155 951.6	172 637.7	173 643.3	175 206.7

Хүснэгт 19. ХАА-н эдэлбэр газрын хэмжээ

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган га					
Нийт дүн	114 207.3	114 144.4	113 676.1	113 587.6	113 506.4	113 396.1
Хадлан, бэлчээрийн талбай	113 502.8	113 308.4	113 052.3	112 970.5	112 892.7	112 744.8
Хагалсан газар	704.5	835.7	623.9	617.1	613.7	651.3

Хүснэгт 19-ын үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган га				
Нийт дүн	113 309.9	112 995.3	112 980.2	112 928.9	156 411.6
Хадлан, бэлчээрийн талбай	112 738.5	112 364.3	112 331.3	112 232.4	112 139.5
Хагалсан газар	571.4	631.0	648.9	696.5	1 986.8

Хүснэгт 20. Тариалсан талбай, ургамлын төрлөөр

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган га					
Нийт дүн	202.7	192.5	282.2	315.3	345.9	379.8
Үр тариа	121.8	154.0	252.4	259.2	299.9	306.2
Буудай	116.7	150.0	248.9	250.2	291.4	297.3
Төмс	11.5	12.3	13.5	13.8	15.4	16.8
Хүнсний ногоо	6.1	6.4	6.5	7.0	7.8	7.9
Тэжээлийн ургамал	4.9	5.5	3.3	11.1	10.9	13.8
Техникийн ургамал	58.4	14.3	6.5	23.3	10.9	33.2
Бусад	-	-	-	0.9	1.0	1.9

Хүснэгт 20-ын үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган га				
Нийт дүн	415.4	440.6	525.0	505.3	524.3
Үр тариа	293.3	315.0	390.7	377.8	390.9
Буудай	275.6	291.2	361.2	355.1	231.4
Төмс	15.5	13.2	12.8	15.0	15.1
Хүнсний ногоо	8.3	8.7	7.7	9.1	8.4
Тэжээлийн ургамал	14.4	17.0	23.8	29.9	26.4
Техникийн ургамал	83.9	86.7	84.5	66.2	81.0
Бусад	1.0	0.0	5.5	7.3	2.7

Хүснэгт 21. Хураасан ургац, ургамлын төрлөөр

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган тонн					
Үр тариа	114.8	212.9	391.7	355.1	446.1	479.4
Буудай	109.6	209.8	388.1	345.5	435.9	465.3
Төмс	114.4	134.8	151.2	168.0	201.6	245.9
Хүнсний ногоо	76.4	78.6	78.0	82.3	99.0	98.9
Тэжээлийн ургамал	14.1	19.9	10.4	34.8	40.4	46.2
Техникийн ургамал		6.6	3.6	11.1	6.1	20.9
Өвс хадлан	933.1	1030.9	912.3	1 137.3	1 195.2	1 175.1

Хүснэгт 21-ийн үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган тонн				
Үр тариа	387.0	518.8	216.3	483.5	238.1
Буудай	368.4	488.3	203.9	467.1	231.4
Төмс	191.6	161.5	163.8	165.3	121.8
Хүнсний ногоо	101.8	104.8	72.3	94.4	82.1
Тэжээлийн ургамал	42.6	44.3	49.2	53.4	47.9
Техникийн ургамал	41.7	52.1	23.1	21.5	13.9
Өвс хадлан	1 169.3	1 178.7	1 028.7	1 275.4	1 008.1

Хүснэгт 22. Га-гийн ургац, ургамлын төрлөөр

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	центнер					
Үр тариа	9.4	13.8	15.5	13.7	14.9	15.7
Төмс	99.8	109.6	111.8	121.6	131.1	146.2

Хүснэгт 22-ын үргэлжлэл

Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	центнер				
Үр тариа	13.2	16.5	5.5	12.8	6.1
Төмс	123.6	122.3	127.5	110.0	80.4

Хүснэгт 23. Жишсэн хүн амын гурилын хэрэгцээ, түүнд шаардлагатай үр тариа, тариалсан талбай

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Жишсэн хүн амын гурилын жилийн хэрэгцээ, тонн	91 600	97 700	98 700	100 700	98 674	102 293
Шаардлагатай үр тариа, тонн	130 857	139 571	141 000	143 857	140 963	146 132
Үр тариа тариалах шаардлагатай талбай, га	139 210	101 139	90 968	105 005	94 606	93 078
Хураасан үр тариа, тонн	114 778	212 894	391 659	355 061	446 051	479 349
Хангамж, хувиар	87.7	152.5	277.8	246.8	316.4	328.0
Тариалсан талбай, га	121 777	153 951	252 390	259 197	299 927	306 235

Хүснэгт 23-ын үргэлжлэл					
	2013	2014	2015	2016	2017
Жишсэн хүн амын гурилын жилийн хэрэгцээ, тонн	104 305	87 300	90 400	92 100	93 800
Шаардлагатай үр тариа, тонн	149 007	124 714	129 143	131 571	134 000
Үр тариа тариалах шаардлагатай талбай, га	112 884	75 732	233 298	102 819	219 992
Хураасан үр тариа, тонн	387 043	518 793	216 268	483 453	238 102
Хангамж, хувиар	259.7	416.0	167.5	367.4	177.7
Тариалсан талбай, га	293 262	315 033	390 690	377 802	390 900

Хүснэгт 24. ХАА-н үйлдвэрлэл, МАА

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	тонн					
Мах үйлдвэрлэл	400 152.8	464 032.2	570 817.7	424 703.1	440 926.4	464 218.1
Адуу	71 469.9	76 191.2	71 163.8	46 094.7	50 948.9	62 164.4
Үхэр	93 520.6	112 500.7	117 130.5	90 305.1	109 531.4	119 407.5
Тэмээ	10 937.2	13 668.6	11 479.5	11 482.8	12 304.9	10 592.8
Хонь	133 663.6	150 722.2	190 089.8	162 380.2	163 332.0	140 082.7
Ямаа	89 891.6	110 485.9	180 409.9	114 000.9	103 868.7	131 013.2
Гахай	554.6	375.1	477.9	362.1	646.6	671.0
Шувуу	115.3	88.5	66.4	77.5	293.9	286.5
МБУ-т нядалсан мал, мянган толгой	184.7	306.5	251.7	313.2	362.4	145.6

Хүснэгт 24-ийн үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	тонн				
Мах үйлдвэрлэл, тонн	527 607.1	514 153.9	787 904.8	707 912.7	757 133.0
Адуу	58 565.6	59 069.8	101 284.6	83 467.9	93 429.7
Үхэр	112 872.7	109 752.6	186 503.6	184 766.3	195 358.9
Тэмээ	13 436.5	12 710.4	16 323.7	18 660.7	14 243.3
Хонь	192 529.1	190 205.9	280 304.7	242 025.8	263 866.9
Ямаа	149 147.9	140 809.0	200 827.6	178 843.9	187 937.8
Гахай	878.4	1 272.2	1 005.1	128.3	812.4
Шувуу	177.0	334.0	1 655.5	19.8	1 484.0
МБҮ-т нядалсан мал, мянган толгой	145.6	243.5	249.4	137.0	481.6

Хүснэгт 25. Газар тариалан

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	тонн					
Үр тариа	114 778.2	212 894.1	391 658.6	355 060.9	446 050.5	479 348.8
Буудай	109 559.8	209 829.9	388 121.9	345 457.6	435 889.2	465 293.9
Арвай	3 908.4	1 394.3	1 844.2	4 319.6	4 362.9	5 925.1
Овьёос	1 020.4	1 177.7	1 511.5	4 349.0	4 339.2	5 933.6
Бусад	289.6	492.2	181.1	934.7	1 459.2	2 196.2
Төмс	114 490.4	134 772.8	151 211.0	167 955.8	201 638.9	245 935.0
Хүнсний ногоо	76 430.5	78 552.5	77 976.1	82 266.4	98 973.9	98 917.6
Байцаа	20 563.3	18 087.2	19 034.0	17 855.8	20 896.8	20 247.7
Манжин	16 379.3	16 627.2	19 316.1	22 022.2	24 431.8	23 816.9
Лууван	22 536.4	23 454.9	22 541.6	24 430.4	29 466.1	32 754.8
Сонгино	3 354.1	4 029.2	3 884.2	5 427.8	5 479.2	5 528.1
Сармис	309.1	433.0	200.4	412.0	609.5	678.9
Өргөмт хэмх	2 881.2	2 845.4	3 075.0	3 351.6	4 373.9	3 668.4
Улаан лооль	2 420.6	2 805.3	1 432.1	1 565.6	2 350.1	2 100.5
Тарвас	5 343.3	6 513.0	4 942.1	3 875.9	7 471.0	6 432.2
Бусад	2 643.2	3 757.4	3 550.5	3 325.2	3 895.5	3 690.2

Хүснэгт 25-ын үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	тонн				
Үр тариа	387 043.3	518 793.0	216 267.8	483 453.4	238 101.9
Буудай	368 379.1	488 293.6	203 899.2	467 052.8	231 364.4
Арвай	4 407.4	8 472.7	2 442.9	6 483.1	1 693.6
Овьёос	10 109.8	18 757.6	3 290.3	7 886.2	3 494.7
Бусад	4 147.0	3 269.0	6 635.4	2 031.3	1 549.2
Төмс	191 619.2	161 488.5	163 766.9	165 329.5	121 808.5
Хүнсний ногоо	101 750.1	104 791.9	72 347.6	94 447.2	82 102.0
Байцаа	20 622.8	18 691.2	15 440.2	16 680.1	15 214.3
Манжин	22 358.0	23 911.5	17 645.4	21 222.6	16 581.6
Лууван	34 530.9	34 715.6	18 490.1	31 022.0	21 681.4
Сонгино	9 317.0	9 435.9	6 693.4	9 985.3	12 129.5
Сармис	976.0	1 001.9	657.4	658.7	447.1
Өргөмт хэмх	4 340.9	4 716.4	3 839.3	3 734.1	3 922.3
Улаан лооль	2 497.9	2 393.2	1 870.8	2 228.9	2 017.6
Тарвас	5 382.8	5 304.6	5 612.6	6 606.5	8 754.3
Бусад	1 723.8	4 621.6	2 098.4	2 309.0	1 353.9

Хүснэгт 26. ХАА-н нэмэгдэл өртгийн ДНБ-д эзлэх хувь

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Нийт	18.4	19.2	17.9	14.3	12.3	14.2
Мал аж ахуй	16.0	15.6	13.5	11.5	9.8	11.7
Газар тариалан	2.4	3.6	4.4	2.8	2.5	2.5

Хүснэгт 26-гийн үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
Нийт	14.5	13.3	13.3	11.5	10.7
Мал аж ахуй	12.4	11.3	11.5	9.7	9.1
Газар тариалан	2.1	2.0	1.8	1.8	1.6

Хүснэгт 27. Аж үйлдвэрийн салбарын гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, жил бүрийн эцэст

Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн		Хэмжих нэгж	2007		2008	
			Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/	Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/
Мах	Үхрийн мах	тн	2 143.5	3 089.4	4 274.2	8 140.8
	Хонины мах	тн	1 567.1	2 824.5	3 300.3	6 783.5
	Адууны мах	тн	2 966.0	3 752.6	3 402.8	4 880.5
	Ямааны мах	тн	93.4	126.5	1 031.9	1 540.7
	Тэмээний мах	тн	0.4	0.5	0.6	0.8
	Гахайн мах	тн	13.6	27.3	1.9	13.5
Махан бүтээгдэхүүн	Хиамны зүйл	тн	1 322.6	3 699.6	1 696.0	6 143.6
	Утсан, чанасан болон бусад боловсруулалт хийсэн мах	тн	1.7	8.4	10.2	51.8
	Дайвар бүтээгдэхүүн	тн	85.9	60.1	499.0	507.7
	Өлөн гэдэс	мян.гогцоо	644.3	876.2	641.1	1 105.1
	Махан консерв	тн	139.3	317.6	538.9	1 798.6
Сүү	Шингэн сүү	мян.л	5 401.0	3 715.8	7 270.8	7 454.2
Сүүн бүтээгдэхүүн	Цөцгий	тн	0.3	0.6	204.0	84.5
	Тараг	мян.л	2 739.9	2 069.8	4 693.0	4 961.7
	Хоормог	мян.л	1.5	1.7	2.5	3.2
	Ааруул	тн	0.0	0.0	17.1	48.5
	Цөцгийн тос	тн	60.4	189.4	94.8	467.5
	Өтгөн цөцгий	тн	0.0	0.0	0.0	0.3
	Өрөм, зөөхий	тн	28.7	46.9	79.4	202.8
	Шар тос	тн	0.0	0.1	1.3	9.1
	Масло	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
	Бяслаг	тн	3.2	14.0	4.6	17.4
	Аарц	тн	50.7	126.8	98.6	309.1
	Ээдэмцэр	тн	0.0	0.0	0.2	0.5
	Зайрмаг	мян.ш	6 450.7	761.7	7 172.1	1 062.5
	Сүүний уураг	кг	60.4	189.4	94.8	467.5
Гурил	Дээд гурил	тн	22 392.5	12 192.5	18 931.7	14 953.1
	Нэгдүгээр гурил	тн	35 581.3	15 948.0	34 440.9	23 189.9
	Хоёрдугаар гурил	тн	12 284.2	4 185.0	8 366.7	4 396.7
	Малын тэжээл	тн	22 301.5	3 836.4	26 266.3	7 620.3
Гурилан бүтээгдэхүүн	Талх	тн	17 890.1	9 798.8	23 424.0	21 509.5
	Нарийн боов	тн	11 266.5	15 015.6	11 716.0	19 291.5
	Хэвийн боов	тн	536.1	807.1	491.1	1 114.1
	Бялуу	тн	271.8	982.4	445.9	2 288.9
	Жигнэмэг	тн	366.8	693.0	431.6	1 130.1
	Гоймон	тн	1 361.4	1 797.7	2 287.6	3 835.1
Согтууруулах ундаа	Спирт	мян.л	5 721.5	8 656.3	8 080.9	16 312.7
	Архи	мян.л	12 258.3	38 269.0	15 297.3	55 723.5
	Дарс	мян.л	327.5	637.2	196.6	531.3
	Шар айраг	мян.л	18 377.7	17 414.1	19 891.0	28 679.9

Хүснэгт 27-гийн үргэлжлэл						
Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн		Хэмжих нэгж	2009		2010	
			Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/	Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/
Мах	Үхрийн мах	тн	9 222.3	15 932.4	5 604.9	13 197.0
	Хонины мах	тн	1 852.1	3 176.8	2 810.4	5 955.3
	Адууны мах	тн	6 585.3	11 826.5	2 337.1	4 023.4
	Ямааны мах	тн	613.3	763.0	991.7	1 578.4
	Тэмээний мах	тн	1.8	1.9	1.6	2.4
	Гахайн мах	тн	14.6	153.3	10.8	113.0
Махан бүтээгдэхүүн	Хиамны зүйл	тн	1 596.6	6 408.1	1 705.7	7 338.8
	Утсан, чанасан болон бусад боловсруулалт хийсэн мах	тн	52.1	262.6	25.7	95.7
	Дайвар бүтээгдэхүүн	тн	520.9	682.9	73.9	76.1
	Өлөн гэдэс	мян.гогцоо	1 057.1	1 597.2	1 288.5	3 241.8
	Махан консерв	тн	343.3	1 399.6	178.4	641.5
Сүү	Шингэн сүү	мян.л	10 223.3	12 241.9	17 164.9	21 400.7
Сүүн бүтээгдэхүүнsss	Цөцгий	тн	0.7	3.0	0.9	4.0
	Тараг	мян.л	4 087.9	4 947.6	6 013.4	9 797.7
	Хоормог	мян.л	5.1	7.1	5.1	13.7
	Ааруул	тн	34.2	78.4	17.0	61.8
	Цөцгийн тос	тн	155.7	817.2	49.9	358.4
	Өтгөн цөцгий	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
	Өрөм, зөөхий	тн	56.8	157.6	21.4	90.1
	Шар тос	тн	0.9	5.8	2.0	13.1
	Масло	тн	597.9	0.0	657.5	0.0
	Бяслаг	тн	2.2	18.5	1.2	11.8
	Аарц	тн	141.0	717.5	113.6	640.6
	Ээдэмцэр	тн	0.5	1.3	0.0	0.0
	Зайрмаг	мян.ш	15 149.4	2 397.8	25 110.3	3 749.6
	Сүүний уураг	кг	155.7	817.2	7.3	12.5
Гурил	Дээд гурил	тн	21 732.5	13 555.6	33 476.3	18 400.1
	Нэгдүгээр гурил	тн	72 401.3	38 760.5	97 348.1	46 149.2
	Хоёрдугаар гурил	тн	10 865.6	4 761.6	12 315.7	4 204.8
	Малын тэжээл	тн	39 293.4	8 352.2	65 768.8	13 157.3
Гурилан бүтээгдэхүүн	Талх	тн	21 396.5	21 129.3	19 388.0	19 816.4
	Нарийн боов	тн	11 305.9	22 727.3	11 062.7	23 749.7
	Хэвийн боов	тн	515.5	1 186.4	547.5	1 402.3
	Бялуу	тн	387.7	2 238.3	384.6	2 319.6
	Жигнэмэг	тн	244.7	803.6	347.6	1 064.1
	Гоймон	тн	4 476.7	6 938.2	2055.7	2 353.2
Согтууруулах ундаа	Спирт	мян.л	7 592.4	19 071.8	8 440.1	21 974.9
	Архи	мян.л	17 300.9	71 469.9	20 249.8	74 352.3
	Дарс	мян.л	108.7	352.1	146.9	464.5
	Шар айраг	мян.л	32 445.1	47 308.8	44 878.5	67 334.4

Хүснэгт 27-гийн үргэлжлэл

Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн		Хэмжих нэгж	2011		2012	
			Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/	Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/
Мах	Үхрийн мах	тн	4 424.3	14 559.3	3 311.7	15 431.0
	Хонины мах	тн	5 167.5	16 641.2	4 721.3	20 745.7
	Адууны мах	тн	2 592.3	6 844.1	845.4	3 329.3
	Ямааны мах	тн	1 850.7	4 868.2	4 280.1	14 843.2
	Тэмээний мах	тн	0.4	0.6	0.4	0.6
	Гахайн мах	тн	19.0	233.5	21.5	294.1
Махан бүтээгдэхүүн	Хиамны зүйл	тн	2 161.7	10 530.2	2 192.2	15 527.2
	Утсан, чанасан болон бусад	тн	25.6	124.5	60.0	334.6
	боловсруулалт хийсэн мах	тн	19.2	15.2	40.4	55.5
	Дайвар бүтээгдэхүүн Өлөн гэдэс	мян.гогцоо	1 250.8	4 321.4	941.9	3 890.1
	Махан консерв	тн	114.6	302.6	130.0	367.6
Сүү	Шингэн сүү	мян.л	20 635.7	25 773.2	24 847.3	31 737.1
Сүүн бүтээгдэхүүн	Цөцгий	тн	4.2	18.6	3.4	19.9
	Тараг	мян.л	8 737.3	12 992.3	7 706.8	13 668.8
	Хоормог	мян.л	7.8	19.3	8.1	20.7
	Ааруул	тн	15.2	72.0	19.1	95.5
	Цөцгийн тос	тн	66.9	494.1	102.6	733.8
	Өтгөн цөцгий	тн	0.0	0.0	1 479.8	3 308.5
	Өрөм, зөөхий	тн	38.8	193.0	1.8	6.6
	Шар тос	тн	1.0	8.0	2.8	28.0
	Масло	тн	967.9	1 781.5	0.0	0.0
	Бяслаг	тн	6.0	60.1	11.1	106.6
	Аарц	тн	64.4	473.4	318.8	1 896.2
	Ээдэмцэр	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
	Зайрмаг	мян.ш	23 506.3	3 529.9	32 065.9	5 247.9
Гурил	Сүүний уураг	кг	6.9	16.1	11.4	31.3
	Дээд гурил	тн	21 605.6	11 335.7	32 747.8	17 163.1
	Нэгдүгээр гурил	тн	69 079.8	37 521.0	67 486.5	34 078.1
	Хоёрдугаар гурил	тн	10 761.2	3 862.8	14 584.5	5 296.5
Гурилан бүтээгдэхүүн	Малын тэжээл	тн	34 149.5	5 875.5	38 193.8	6 574.0
	Талх	тн	21 184.0	22 141.4	22 498.4	26 297.7
	Нарийн боов	тн	10 924.5	24 063.5	11 503.0	28 848.0
	Хэвийн боов	тн	494.9	1 558.5	594.6	2 041.6
	Бялуу	тн	601.1	3 675.4	820.4	5 647.0
	Жигнэмэг	тн	410.4	1 289.9	646.9	1 893.3
Согтууруулах ундаа	Гоймон	тн	2 231.8	2 116.2	3 191.7	1 742.1
	Спирт	мян.л	10 030.6	27 047.6	10 761.3	29 265.5
	Архи	мян.л	25 470.6	91 454.8	26 801.8	100 747.6
	Дарс	мян.л	122.8	394.8	79.8	314.3
	Шар айраг	мян.л	57 133.6	84 053.0	65 124.6	97 863.1

Хүснэгт 27-гийн үргэлжлэл						
Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн		Хэмжих нэгж	2013		2014	
			Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/	Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/
Мах	Үхрийн мах	тн	7 373.7	39 694.1	5 496.4	30 065.5
	Хонины мах	тн	6 416.6	33 987.4	5 412.7	27 825.9
	Адууны мах	тн	2 354.6	10 500.0	2 237.5	10 165.3
	Ямааны мах	тн	3 614.1	15 581.7	3 636.7	15 652.7
	Тэмээний мах	тн	0.0	0.0		0.0
	Гахайн мах	тн	13.4	189.5	316.5	2 179.9
Махан бүтээгдэхүүн	Хиамны зүйл	тн	2 260.8	17 161.4	3 337.7	25 227.6
	Утсан, чанасан болон бусад боловсруулалт хийсэн мах	тн	63.0	403.7	25.8	121.0
	Дайвар бүтээгдэхүүн	тн	270.2	597.5	306.7	367.9
	Өлөн гэдэс	мян.гогцоо	696.1	2 491.2	407.3	1 023.4
	Махан консерв	тн	231.2	674.5	250.5	820.9
Сүү	Шингэн сүү	мян.л	26 330.3	35 312.7	28 003.3	45 866.4
Сүүн бүтээгдэхүүн	Цэцгий	тн	15.2	101.2	4.2	30.6
	Тараг	мян.л	8 645.9	16 872.3	6 960.9	15 418.9
	Хоормог	мян.л	3.2	8.5	4.2	13.1
	Ааруул	тн	115.2	1 168.6	144.9	1 552.9
	Цэцгийн тос	тн	148.0	1 062.2	130.6	1 135.1
	Өтгөн цэцгий	тн	1 023.6	2 245.1	1 311.6	2 983.2
	Өрөм, зөөхий	тн	2.5	12.0	3.5	10.6
	Шар тос	тн	2.1	20.8	0.0	0.0
	Масло	тн	0.1	0.8		0.0
	Бяслаг	тн	13.2	156.5	1.9	27.0
	Аарц	тн	123.5	683.7	105.0	798.7
	Ээдэмцэр	тн	0.0	0.0	0.0	0.1
	Зайрмаг	мян.ш	18 634.2	3 752.8	27 255.4	5 666.4
	Сүүний уураг	кг	49.7	117.0		0.0
Гурил	Дээд гурил	тн	45 789.1	30 334.3	45 217.6	41 231.8
	Нэгдүгээр гурил	тн	169 204.0	81 555.7	157 815.6	101 116.2
	Хоёрдугаар гурил	тн	31 519.1	11 580.4	25 181.2	10 929.5
	Малын тэжээл	тн	82 359.1	14 057.2	67 807.9	19 058.3
Гурилан бүтээгдэхүүн	Талх	тн	21 689.7	27 240.0	25 801.5	34 334.0
	Нарийн боов	тн	15 727.9	40 095.1	16 271.6	45 075.6
	Хэвийн боов	тн	866.5	3 238.9	466.9	1 624.7
	Бялуу	тн	833.6	6 177.4	979.6	7 651.9
	Жигнэмэг	тн	487.4	1 502.6	470.3	1 408.5
Согтууруулах ундаа	Гоймон	тн	1 512.2	2 261.9	2 730.8	2 739.0
	Спирт	мян.л	9 950.4	29 503.3	9 126.0	27 115.6
	Архи	мян.л	24 762.8	103 927.8	24 181.4	130 304.4
	Дарс	мян.л	78.3	316.5	76.7	347.3
	Шар айраг	мян.л	63 775.3	91 764.9	67 740.7	107 179.9

Хүснэгт 27-гийн үргэлжлэл

Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн		Хэмжих нэгж	2015		2016	
			Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/	Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/
Мах	Үхрийн мах	тн	2 859.5	13 573.0	1 553.5	7 712.1
	Хонины мах	тн	3 243.2	13 777.5	1 493.1	6 448.6
	Адууны мах	тн	3 731.4	13 775.7	4 688.0	16 919.1
	Ямааны мах	тн	2 765.4	10 604.9	1 215.3	3 588.7
	Тэмээний мах	тн		0.0		0.0
	Гахайн мах	тн	485.8	1 909.0	747.8	2 783.9
Махан бүтээгдэхүүн	Хиамны зүйл	тн	3 361.0	27 053.2	4 628.3	37 546.5
	Утсан, чанасан болон бусад боловсруулалт хийсэн мах	тн	20.4	102.4	9.3	75.9
	Дайвар бүтээгдэхүүн	тн	218.9	287.3	176.5	196.8
	Өлөн гэдэс	мян.гогцоо	625.6	1 500.7	878.2	4 933.1
	Махан консерв	тн	81.8	662.0	158.0	1 275.9
Сүү	Шингэн сүү	мян.л	26 947.7	54 080.8	29 512.9	66 588.1
Сүүн бүтээгдэхүүн	Цөцгий	тн	3.8	19.1	3.1	25.0
	Тараг	мян.л	7 015.3	15 477.3	7 863.5	22 849.5
	Хоормог	мян.л	8.8	29.4	9.0	34.4
	Ааруул	тн	169.8	1 737.1	152.9	1 816.6
	Цөцгийн тос	тн	126.7	1 384.8	157.4	1 700.3
	Өтгөн цөцгий	тн	1 309.9	3 834.4	260.6	1 611.5
	Өрөм, зөөхий	тн	3.7	30.9	218.0	1 068.9
	Шар тос	тн	0.0	0.1	2.9	30.4
	Масло	тн		0.0		0.0
	Бяслаг	тн	2.8	50.9	0.0	0.3
	Аарц	тн	143.0	1 073.8	106.9	770.0
	Ээдэмцэр	тн	0.0	0.1	0.0	0.0
	Зайрмаг	мян.ш	24 628.4	5 923.1	32 611.8	6 966.2
	Сүүний уураг	кг	-	-	-	-
Гурил	Дээд гурил	тн	39 946.0	39 176.0	44 514.0	43 715.3
	Нэгдүгээр гурил	тн	145 008.2	110 296.5	148 505.0	110 350.0
	Хоёрдугаар гурил	тн	21 519.2	11 438.2	16 659.5	8 806.7
	Малын тэжээл	тн	67 094.7	23 217.4	58 983.4	17 730.5
Гурилан бүтээгдэхүүн	Талх	тн	23 977.3	41 496.8	22 282.9	40 648.5
	Нарийн боов	тн	15 858.9	44 575.0	15 510.3	43 234.8
	Хэвийн боов	тн	485.4	1 978.3	483.6	2 110.8
	Бялуу	тн	1 167.1	9 179.1	1 024.9	8 919.3
	Жигнэмэг	тн	478.8	1 416.2	491.3	1 431.0
	Гоймон	тн	2 027.5	2 026.5	4 050.5	6 547.5
Согтууруулах ундаа	Спирт	мян.л	8 668.6	31 296.4	8 647.7	35 009.5
	Архи	мян.л	21 131.9	144 858.0	23 808.1	203 069.5
	Дарс	мян.л	75.0	352.8	79.5	419.2
	Шар айраг	мян.л	74 857.2	159 402.7	75 732.3	114 544.4

Хүснэгт 27-гийн үргэлжлэл				
Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн		Хэмжих нэгж	2017	
			Биет хэмжээ	Үнийн дүн /сая.төг/
Мах	Үхрийн мах	тн	3 742.4	19 509.5
	Хонины мах	тн	5 886.6	24 205.9
	Адууны мах	тн	13 393.5	44 491.1
	Ямааны мах	тн	2 515.5	8 632.9
	Тэмээний мах	тн	-	-
	Гахайн мах	тн	582.3	2 682.4
Махан бүтээгдэхүүн	Хиамны зүйл	тн	4 636.3	37 726.1
	Утсан, чанасан болон бусад боловсруулалт хийсэн мах	тн	27.2	278.9
	Дайвар бүтээгдэхүүн	тн	273.0	397.9
	Өлөн гэдэс	мян.гогцоо	779.9	7 241.4
	Махан консерв	тн	185.5	1 604.8
Сүү	Шингэн сүү	мян.л	33 378.0	60 682.8
Сүүн бүтээгдэхүүн	Цөцгий	тн	3.4	29.7
	Тараг	мян.л	10 268.1	24 850.5
	Хоормог	мян.л	6.7	35.1
	Ааруул	тн	159.7	2 154.3
	Цөцгийн тос	тн	143.7	1 778.2
	Өтгөн цөцгий	тн	155.9	1 286.8
	Өрөм, зөөхий	тн	195.1	409.9
	Шар тос	тн	3.5	33.0
	Масло	тн	-	-
	Бяслаг	тн	2.0	36.9
	Аарц	тн	137.9	948.5
	Ээдэмцэр	тн	0.0	0.1
	Зайрмаг	мян.ш	39 615.1	11 984.7
	Сүүний уураг	кг	-	-
Гурил	Дээд гурил	тн	47 213.9	47 556.4
	Нэгдүгээр гурил	тн	142 257.6	108 009.3
	Хоёрдугаар гурил	тн	19 052.6	9 442.2
	Малын тэжээл	тн	95 964.0	32 725.2
Гурилан бүтээгдэхүүн	Талх	тн	23 829.8	44 564.5
	Нарийн боов	тн	17 237.7	50 808.5
	Хэвийн боов	тн	511.3	2 019.1
	Бялуу	тн	1 621.6	14 118.3
	Жигнэмэг	тн	355.5	1 160.1
	Гоймон	тн	6 998.5	10 530.2
Согтууруулах ундаа	Спирт	мян.л	8 854.5	29 752.0
	Архи	мян.л	24 647.3	215 622.4
	Дарс	мян.л	102.6	495.9
	Шар айраг	мян.л	82 415.2	102 528.4

Хүснэгт 28. Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний экспорт

Бүтээгдэхүүний нэр, төрөл		хэмжих нэгж	2007		2008	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	8.0	48.0	129.0	102.3
	Үхэр	толгой	0.0	0.0	0.0	0.0
	Хонь ба ямаа	толгой	20.0	5.0	0.0	0.0
Мах	Үхрийн хөлдүү мах	мян.тн	3.9	6 263.3	4.2	8 497.8
	Хонины мах	тн	76.9	151.7	40.1	280.4
	Адууны мах	мян.тн	7.1	9 769.0	6.1	10 983.6
	Ямааны мах	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
	Гахайн мах	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	мян.тн	1.1	685.1	1.6	928.0
	Өлөн гэдэс, давсаг, гүзээ	мян.тн	0.3	4 426.5	0.4	5 275.6
	Хиам, зайдас	кг	0.0	0.0	0.0	0.0
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	6.6	57.4	1.6	18.5
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	л	0.0	0.0	261 187.9	209.1
	Тараг, цагаан идээ	кг	15 540.9	14.3	11.2	0.3
	Цөцгийн тос	кг	0.0	0.0	0.0	0.0
	Бяслаг ба аарц	кг	0.0	0.0	12 970.0	24.6
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	кг	0.0	0.0	250.0	0.2
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	кг	0.0	0.0	0.0	0.0
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
	Гоймон, банш, кускус	кг	120.0	0.1	50.0	0.0
Согтууруулах ундаа	Архи	мян.л	95.2	198.2	92.9	304.4
	Дарс	л	43.5	0.2	1 000.0	24.0
	Пиво	мян.л	16.4	3.5	10.0	3.8

Бүтээгдэхүүний нэр, төрөл		хэмжих нэгж	2009		2010	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	5 258.0	1 231.9	5 453.0	1 412.5
	Үхэр	толгой	798.0	194.1	0.0	0.0
	Хонь ба ямаа	толгой	1 169.0	68.5	0.0	0.0
Мах	Үхрийн хөлдүү мах	мян.тн	8.8	17 789.1	3.8	8 063.9
	Хонины мах	тн	290.0	435.0	1 650.1	5 014.4
	Адууны мах	мян.тн	8.6	14 464.2	10.9	18 971.0
	Ямааны мах	тн	295.2	339.4	10 432.0	20 835.7
	Гахайн мах	тн	0.0	0.0	3.0	2.5
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	мян.тн	0.6	430.8	2.0	1 499.5
	Өлөн гэдэс, давсаг, гүзээ	мян.тн	0.6	5 702.6	0.9	8 274.2
	Хиам, зайдас	кг	411.4	2.3	40.0	0.1
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	0.8	2.0	0.0	0.0
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	л	0.0	0.0	18.0	0.4
	Тараг, цагаан идээ	кг	142.0	0.3	20 000.0	20.0
	Цөцгийн тос	кг	20.0	0.1	0.0	0.0
	Бяслаг ба аарц	кг	10 000.0	20.0	0.0	0.0
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	кг	0.0	0.0	1 800.0	0.9
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	0.0	0.0	65.0	15.2
	Гоймон, банш, кускус	кг	0.0	0.0	0.0	0.0
Согтууруулах ундаа	Архи	мян.л	70.0	231.0	114.5	260.5
	Дарс	л	9.8	0.0	7 015.9	4.5
	Пиво	мян.л	6.1	4.6	12.6	3.1

		28-ын үргэлжлэл				
Бүтээгдэхүүний нэр, төрөл		хэмжих нэгж	2011		2012	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	41.0	55.7	41.0	36.1
	Үхэр	толгой	0.0	0.0	0.0	0.0
	Хонь ба ямаа	толгой	-	-	0.0	0.0
Мах	Үхрийн хөлдүү мах	мян.тн	5.8	13 926.1	1.0	3 301.3
	Хонины мах	тн	96.0	188.3	103.6	289.6
	Адууны мах	мян.тн	3.9	8 837.4	1.5	4 765.3
	Ямааны мах	тн	409.0	965.3	571.5	1 485.7
	Гахайн мах	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	мян.тн	0.4	196.2	0.8	511.9
	Өлөн гэдэс, давсаг, гүзээ	мян.тн	0.9	11 955.2	0.5	10 683.0
	Хиама, зайдас	кг	0.0	0.0	0.0	0.0
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	120.1	13.0	1.8	13.0
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	л	0.0	0.0	0.0	0.0
	Тараг, цагаан идээ	кг	22.6	0.9	0.0	0.0
	Цөцгийн тос	кг	0.0	0.0	0.0	0.0
	Бяслаг ба аарц	кг	0.0	0.0	9.6	0.1
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	кг	9.0	0.0	0.0	0.0
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	0.0	0.0	0.0	0.0
	Гоймон, банш, кускус	кг	347.0	0.3	200.0	0.1
Согтууруулах ундаа	Архи	мян.л	48.5	218.9	13.4	147.3
	Дарс	л	0.0	0.0	360.0	1.2
	Пиво	мян.л	1.8	0.4	17.1	13.7

		28-ын үргэлжлэл				
Бүтээгдэхүүний нэр, төрөл		хэмжих нэгж	2013		2014	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	47.0	32.9	73.0	37.8
	Үхэр	толгой	0.0	0.0	-	-
	Хонь ба ямаа	толгой	0.0	0.0	-	-
Мах	Үхрийн хөлдүү мах	мян.тн	0.0	0.0	0.5	1 590.6
	Хонины мах	тн	403.4	2 209.3	-	-
	Адууны мах	мян.тн	2.6	7 573.0	1.8	1 121 782.0
	Ямааны мах	тн	0.0	0.0	-	-
	Гахайн мах	тн	0.0	0.0	-	-
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	мян.тн	0.8	1 320.9	0.2	238.9
	Өлөн гэдэс, давсаг, гүзээ	мян.тн	0.6	11 716.5	0.4	8 036.8
	Хиама, зайдас	кг	0.0	0.0		
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	0.0	0.0	65.0	277.5
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	л	0.0	0.0	-	-
	Тараг, цагаан идээ	кг	12.0	0.1	13.2	0.1
	Цөцгийн тос	кг	0.0	0.0	-	-
	Бяслаг ба аарц	кг	84.8	1.2	-	-
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	кг	0.0	0.0	-	-
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	тн	0.0	0.0	-	-
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	1 850.0	508.8	-	-
	Гоймон, банш, кускус	кг	11 350.0	32.4	5 741.0	5.0
Согтууруулах ундаа	Архи	мян.л	137.0	1 061.9	53.1	394.6
	Дарс	л	0.0	0.0	1 037.3	10.0
	Пиво	мян.л	0.1	0.7	6.2	9.1

		28-ын үргэлжлэл				
Бүтээгдэхүүний нэр, төрөл		хэмжих нэгж	2015		2016	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	8 923.0	2 986.8	6 472.0	1 539.0
	Үхэр	толгой	97.0	21.9	-	-
	Хонь ба ямаа	толгой	-	-	-	-
Мах	Үхрийн хөлдүү мах	мян.тн	0.8	2 621.9	0.7	1 592.3
	Хонины мах	тн	2.0	6.4	127.8	1 432.4
	Адууны мах	мян.тн	3.8	7 318.5	7.9	14 392.6
	Ямааны мах	тн	37.0	110.6	110.2	159.6
	Гахайн мах	тн	-	-	-	-
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	мян.тн	0.4	88.3	0.8	59.2
	Өлөн гэдэс, давсаг, гүзээ	мян.тн	0.5	8 870.0	0.5	6 645.2
	Хиа,м, зайдас	кг	1340.4	5.3	12 524.8	38.1
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	7.3	28.5	23.0	93.9
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	л	-	-	0.4	0.4
	Тараг, цагаан идээ	кг	1 300.0	3.8	23 274.8	53.6
	Цөцгийн тос	кг	9.9	0.1	1 690.0	6.5
	Бяслаг ба аарц	кг	130.0	0.7	10 542.1	55.4
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	кг	-	-	4 885.0	2.3
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	тн	1 380.8	692.0	0.1	0.1
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	-	-	0.1	-
	Гоймон, банш, кускус	кг	11 925.0	13.3	83 438.0	175.2
Согтууруулах ундаа	Архи	мян.л	17.9	92.8	30.1	141.8
	Дарс	л	1 560.0	13.7	1 525.5	13.0
	Пиво	мян.л	75.4	75.1	162.4	1 183.0

		28-ын үргэлжлэл		
Бүтээгдэхүүний нэр, төрөл		хэмжих нэгж	2017	
			Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	117.0	110.0
	Үхэр	толгой	-	-
	Хонь ба ямаа	толгой	687.0	624.5
Мах	Үхрийн хөлдүү мах	мян.тн	0.6	1 643.3
	Хонины мах	тн	2 601.6	8 267.0
	Адууны мах	мян.тн	26.1	44 529.2
	Ямааны мах	тн	-	-
	Гахайн мах	тн	-	-
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	мян.тн	0.1	189.4
	Өлөн гэдэс, давсаг, гүзээ	мян.тн	0.5	6 440.2
	Хиа,м, зайдас	кг	25 310.5	126.3
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	29.4	233.4
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	л	-	-
	Тараг, цагаан идээ	кг	65 776.9	441.8
	Цөцгийн тос	кг	117.3	0.8
	Бяслаг ба аарц	кг	15 097.6	127.5
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	кг	70 000.0	21.0
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	тн	1.1	0.0
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	65.0	16.8
	Гоймон, банш, кускус	кг	57 764.6	46.9
Согтууруулах ундаа	Архи	мян.л	14.4	65.3
	Дарс	л	11 386.5	58.2
	Пиво	мян.л	329.7	473.2

Хүснэгт 29. Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний импорт

Бүтээгдэхүүний нэр төрөл		хэмжих нэгж	Хүснэгт 29-ийн үргэлжлэл			
			2007		2008	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	69.0	31.6	124.0	137.0
	Үхэр	толгой	143.0	27.9	299.0	307.7
	Гахай	толгой	0.0	0.0	0.0	0.0
	Хонь ба ямаа.	толгой	0.0	0.0	0.0	0.0
Мах	Үхрийн шинэ мах	тн	0.0	0.0	2.5	38.6
	Үхрийн хөлдүү мах	кг	7 060.4	71.1	8.0	1.2
	Хонины мах	кг	921.1	7.2	246.2	2.4
	Ямааны мах	кг	0.0	0.0	0.0	0.0
	Гахайн мах	тн	56.0	96.7	83.2	145.5
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	кг	0.0	0.0	6.0	0.1
	Хиам, зайдас	тн	6.1	17.1	10.1	34.2
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	7.5	21.0	0.5	4.7
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	мян.л	3 464.6	1 881.0	4 849.9	3 821.7
	Тараг, цагаан идээ	тн	557.9	795.0	665.9	1 283.8
	Цөцгийн тос	тн	114.5	223.6	77.1	212.8
	Бяслаг ба аарц.	тн	333.6	1 051.7	232.8	1 170.0
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	мян.тн	15.6	5 096.2	30.9	14 295.0
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	мян.тн	92.1	23 014.8	97.6	38 892.2
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	4 651.0	937.2	4 340.1	1 497.2
	Гоймон, банш, кускус	мян.тн	4.3	2 834.0	5.7	5 685.0
	Талх, талхан бүтээгдэхүүн	тн	0.9	0.4	6.4	16.2
Согтууруулах ундаа	Этилийн спирт	л	0.0	0.0	0.0	0.0
	Архи	мян.л	29.4	201.8	41.9	372.8
	Дарс	сая.л	2.6	5 515.4	2.2	5 500.8
	Пиво	сая.л	17.0	10 777.8	20.5	13 621.3

Бүтээгдэхүүний нэр төрөл		хэмжих нэгж	Хүснэгт 29-ийн үргэлжлэл			
			2009		2010	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	72.0	111.5	436.0	294.6
	Үхэр	толгой	50.0	33.8	178.0	90.8
	Гахай	толгой	0.0	0.0	60.0	15.7
	Хонь ба ямаа.	толгой	0.0	0.0	0.0	0.0
Мах	Үхрийн шинэ мах	тн	1.4	14.0	12.1	144.9
	Үхрийн хөлдүү мах	кг	18.5	0.8	0.0	0.0
	Хонины мах	кг	0.0	0.0	2 832.6	36.1
	Ямааны мах	кг	0.0	0.0	0.0	0.0
	Гахайн мах	тн	14.0	25.6	246.0	531.8
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	кг	0.0	0.0	15 051.0	12.9
	Хиам, зайдас	тн	10.3	35.7	74.0	325.1
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	0.3	2.2	105.7	325.1
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	мян.л	993.6	771.9	194.1	220.5
	Тараг, цагаан идээ	тн	643.5	1 062.6	690.1	1 247.8
	Цөцгийн тос	тн	83.2	194.4	106.1	440.4
	Бяслаг ба аарц	тн	141.0	554.3	275.3	1 163.3
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	мян.тн	32.5	10 174.8	17.1	4 961.8
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	мян.тн	69.4	19 234.6	45.6	10 088.1
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	3767.5	1 021.3	2 137.5	514.5
	Гоймон, банш, кускус	мян.тн	6.3	5 502.4	8.8	7 992.8
	Талх, талхан бүтээгдэхүүн	тн	22.0	16.6	17.9	22.5
Согтууруулах ундаа	Этилийн спирт	л	0.0	0.0	0.0	0.0
	Архи	мян.л	27.7	350.5	34.9	575.1
	Дарс	сая.л	1.1	2 650.0	2.0	4 696.3
	Пиво	сая.л	10.6	7 254.1	18.8	12 166.3

Хүснэгт 29-ийн үргэлжлэл						
Бүтээгдэхүүний нэр төрөл		хэмжих нэгж	2011		2012	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	166.0	112.6	270.0	209.1
	Үхэр	толгой	446.0	1 284.9	176.0	1 141.8
	Гахай	толгой	510.0	333.8	150.0	98.0
	Хонь ба ямаа.	толгой	-	-	0.0	0.0
Мах	Үхрийн шинэ мах	тн	15.4	263.6	16.1	288.6
	Үхрийн хөлдүү мах	кг	1 265.5	23.6	11 817.8	56.9
	Хонины мах	кг	7 290.8	104.5	17 826.4	133.4
	Ямааны мах	кг	0.0	0.0	13.2	0.1
	Гахайн мах	тн	1 151.6	3 414.7	1 728.6	5 027.1
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	кг	30 516.0	31.0	50 709.7	72.3
	Хиам, зайдас	тн	23.0	105.9	36.6	104.2
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	21.2	64.5	5.1	10.3
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	мян.л	121.4	151.7	729.6	800.9
	Тараг, цагаан идээ	тн	803.2	1 600.8	822.7	1 798.9
	Цөцгийн тос	тн	101.4	450.4	108.3	493.8
	Бяслаг ба аарц	тн	346.4	1 692.8	493.4	2 114.5
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	мян.тн	28.9	11 259.5	22.7	8 424.9
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	мян.тн	37.9	12 531.4	26.4	7 839.1
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	10.4	2.9	0.5	0.2
	Гоймон, банш, кускус	мян.тн	11.2	12 650.6	12.2	17 137.4
	Талх, талхан бүтээгдэхүүн	тн	15.4	29.7	5.9	7.8
Согтууруулах ундаа	Этилийн спирт	л	0.0	0.0	2 001.0	12.5
	Архи	мян.л	163.6	1 393.7	199.0	2 633.0
	Дарс	сая.л	2.9	7 444.6	2.9	7 934.8
	Пиво	сая.л	21.9	13 501.3	28.7	18 030.7

Хүснэгт 29-ийн үргэлжлэл						
Бүтээгдэхүүний нэр төрөл		хэмжих нэгж	2013		2014	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	144.0	130.6	159.0	123.5
	Үхэр	толгой	50.0	370.6	885.0	3 271.0
	Гахай	толгой	277.0	181.6		
	Хонь ба ямаа.	толгой	214.0	214.1	48.0	13.5
Мах	Үхрийн шинэ мах	тн	11.2	217.7	4.1	77.8
	Үхрийн хөлдүү мах	кг	70 807.5	276.7	2 752.9	56.3
	Хонины мах	кг	1 022.1	17.4	-	-
	Ямааны мах	кг	0.0	0.0	-	-
	Гахайн мах	тн	1 643.0	4 606.6	1 981.9	5 001.1
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	кг	69 760.0	81.6	192 741.5	236.7
	Хиам, зайдас	тн	62.9	216.7	56.4	218.4
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	48.9	247.0	57.2	323.1
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	мян.л	189.5	254.3	191.6	243.2
	Тараг, цагаан идээ	тн	1 110.1	2 231.3	904.4	1 716.8
	Цөцгийн тос	тн	139.4	637.2	143.2	727.2
	Бяслаг ба аарц	тн	801.9	3 608.8	889.0	3 872.0
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	мян.тн	17.1	7 903.1	13.5	5 444.4
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	мян.тн	5.5	1 739.9	3.1	1 001.2
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	0.9	1.2	12.4	6.7
	Гоймон, банш, кускус	мян.тн	13.7	21 559.0	11.2	18 294.5
	Талх, талхан бүтээгдэхүүн	тн	5.9	13.4	14 422.2	31 413.3
Согтууруулах ундаа	Этилийн спирт	л	78.3	0.8	763.0	12.5
	Архи	мян.л	131.6	1 695.3	422.9	5 706.7
	Дарс	сая.л	2.2	7 644.6	2.3	7 644.7
	Пиво	сая.л	33.2	18 840.1	21.6	11 737.2

Хүснэгт 29-ийн үргэлжлэл						
Бүтээгдэхүүний нэр төрөл		хэмжих нэгж	2015		2016	
			Тоо	Үнэ	Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	434.0	389.8	279.0	179.3
	Үхэр	толгой	5.0	1.6	122.0	253.1
	Гахай	толгой	300.0	53.4	220.0	151.2
	Хонь ба ямаа.	толгой	20.0	5.0	117.0	40.2
Мах	Үхрийн шинэ мах	тн	2.7	47.0	5.4	107.5
	Үхрийн хөлдүү мах	кг	1 973.2	44.2	78 316.0	178.9
	Хонины мах	кг	-	-	36 871.0	57.1
	Ямааны мах	кг	-	-	23 830.0	33.4
	Гахайн мах	тн	1 795.9	3 469.4	1 591.4	3 964.2
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	кг	322 197.0	319.5	95 218.0	87.1
	Хиам, зайдас	тн	90.7	288.8	42.7	137.3
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	37.1	186.5	39.5	169.1
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	мян.л	197.2	161.6	4.5	4.4
	Тараг, цагаан идээ	тн	856.0	1 135.2	783.9	1 068.4
	Цөцгийн тос	тн	224.2	847.2	292.3	1 064.1
	Бяслаг ба аарц	тн	924.7	3 558.3	720.7	2 648.9
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	мян.тн	8.9	2 999.9	21.0	5 916.6
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	мян.тн	10.8	2 855.2	8.4	2 148.2
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	-	-	480.0	108.6
	Гоймон, банш, кускус	мян.тн	10.9	16 397.5	10.2	14 472.3
	Талх, талхан бүтээгдэхүүн	тн	13 678.9	26 458.6	14 708.9	28 348.1
Согтууруулах ундаа	Этилийн спирт	л	533.7	3.4	377.0	1.6
	Архи	мян.л	417.1	4 865.7	769.2	5 411.9
	Дарс	сая.л	1.8	5 931.6	1.7	4 980.8
	Пиво	сая.л	15.9	7 193.5	16.6	6 861.9

Хүснэгт 29-ийн үргэлжлэл				
Бүтээгдэхүүний нэр төрөл		хэмжих нэгж	2017	
			Тоо	Үнэ
Мал	Адуу	толгой	371.0	232.8
	Үхэр	толгой	370.0	627.6
	Гахай	толгой	-	-
	Хонь ба ямаа.	толгой	687.0	624.6
Мах	Үхрийн шинэ мах	тн	4.2	85.8
	Үхрийн хөлдүү мах	кг	1865.0	32.1
	Хонины мах	кг	-	-
	Ямааны мах	кг	-	-
	Гахайн мах	тн	2 430.5	6 023.2
Махан бүтээгдэхүүн	Малын дайвар бүтээгдэхүүн	кг	176 426.0	187.7
	Хиам, зайдас	тн	187.3	404.5
	Утсан, хатаасан мах, дайвар бүтээгдэхүүн	тн	6.5	43.5
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн	Шингэн сүү, цөцгий	мян.л	61.3	234.1
	Тараг, цагаан идээ	тн	1133.9.9	1 852.2
	Цөцгийн тос	тн	408.8	1 918.3
	Бяслаг ба аарц	тн	1 067.0	4 203.4
Гурил гурилан бүтээгдэхүүн	Улаанбуудайн дээд гурил	мян.тн	-	-
	Улаанбуудайн 1-р зэргийн гурил	мян.тн	-	-
	Улаанбуудайн 2-р зэргийн гурил	тн	-	-
	Гоймон, банш, кускус	мян.тн	11.4	17 535.9
	Талх, талхан бүтээгдэхүүн	тн	14 511.7	29 494.5
Согтууруулах ундаа	Этилийн спирт	л	-	-
	Архи	мян.л	882.1	8 788.7
	Дарс	сая.л	2.3	7 799.1
	Пиво	сая.л	6.3	3 781.3

Хүснэгт 30. Архи, шар айраг, спиртийн үйлдвэрлэл, биет хэмжээгээр

Бүтээгдэхүүн	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган литр					
Үйлдвэрлэл	12 263.8	15 297.3	17 302.2	20 249.8	25 473.3	26 814.6
Экспорт	95.2	92.9	70.0	114.5	48.5	13.4
Импорт	29.4	41.9	27.8	34.9	163.6	199.0
Үйлдвэрлэл, импортын хангалт	12 198.1	15 246.3	17 260.0	20 170.1	25 588.4	27 000.2

Хүснэгт 30-ийн үргэлжлэл

Бүтээгдэхүүн	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган литр				
Үйлдвэрлэл	24 774.0	24 181.4	21 131.9	23 808.1	24 647.3
Экспорт	137.0	53.1	17.9	30.1	14.4
Импорт	131.6	459.0	417.1	769.2	882.1
Үйлдвэрлэл, импортын хангалт	24 768.6	24 587.3	21 531.1	24 547.2	25 515.0

Хүснэгт 31. Нэг хүнд ногдох архи, шар айраг, спиртэн бүтээгдэхүүн, биет хэмжээгээр, нийт хүн ам, насанд хүрэгчдэд ногдуулснаар

Бүтээгдэхүүн	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	литр					
Нийт хүн амд ногдох	4.7	5.8	6.4	7.4	9.2	9.5
18+ насны хүн амд ногдох	7.3	8.9	9.7	11.0	13.6	14.0
21+ насны хүн амд ногдох	8.2	9.9	10.9	12.3	15.0	15.3

Хүснэгт 31-ийн үргэлжлэл

Бүтээгдэхүүн	2013	2014	2015	2016	2017
	литр				
Нийт хүн амд ногдох	8.7	8.3	7.1	8.0	8.2
18+ насны хүн амд ногдох	12.5	12.0	10.5	11.7	11.9
21+ насны хүн амд ногдох	13.6	13.0	11.4	12.5	12.8

Хүснэгт 32. Ундны усны үйлдвэрлэл, биет хэмжээгээр

Бүтээгдэхүүн	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган литр					
Хийжүүлсэн цэвэр ус, рашаан	12 468.6	17 506.4	16 657.3	24 311.5	31 827.7	33 203.6

Хүснэгт 32-ын үргэлжлэл

Бүтээгдэхүүн	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган литр				
Хийжүүлсэн цэвэр ус, рашаан	38 300.0	50 188.6	58 224.0	59 104.7	60 682.0

Хүснэгт 33. Ус түгээх цэгийн тоо

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ундны ус түгээх цэгийн тоо	1164	1245	1230	1288	1368	1401
Ус тээврийн автомашины тоо	156	174	170	165	164	173
Зөөврийн ус хэрэглэдэг өрх	313 656	332 039	386 501	416 862	433 213	439 834

Хүснэгт 33-ын үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
Ундны ус түгээх цэгийн тоо	1497	1617	1725	1779	1853
Ус тээврийн автомашины тоо	185	178	191	198	202
Зөөврийн ус хэрэглэдэг өрх	460 516	467 742	482 354	483 508	467 117

Хүснэгт 34. Ажиллагчдын тоо, салбараар						
Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	мянган хүн					
Бүгд	1 024.1	1 041.7	1 006.3	1 033.7	1 037.7	1 056.4
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	385.6	377.6	348.8	346.6	342.8	370.0
Уул уурхай, олборлолт	44.1	46.5	34.8	34.1	45.1	46.7
Боловсруулах үйлдвэрлэл	47.9	47.5	62.7	64.8	65.8	64.9
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	31.1	30.1	9.5	12.4	11.9	14.5
Усан хангамж; бохир ус, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	-	-	6.1	7.8	5.1	6.7
Барилга	60.0	66.8	49.6	48.8	52.0	59.2
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ	162.2	169.7	160.3	146.2	152.5	131.3
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	33.2	35.8	68.7	76.5	75.8	56.1
Байр, сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйл ажиллагаа	32.4	34.5	23.3	27.7	26.4	30.2
Мэдээлэл, холбоо	10.9	10.5	10.2	14.5	11.5	14.7
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	17.4	19.8	12.3	15.2	16.6	17.4
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	14.5	12.0	0.2	0.5	0.3	1.2
Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	-	-	10.9	9.5	11.4	11.3
Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	-	-	8.9	9.4	9.2	13.3
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	48.5	50.9	56.1	61.0	55.6	62.9
Боловсрол	64.8	66.2	74.9	85.3	85.5	86.3
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	40.2	42.3	35.7	40.3	36.4	37.5
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	-	-	6.9	8.5	7.8	7.4
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	19.7	19.7	22.3	21.4	21.8	19.8
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	7.5	7.7	1.9	0.9	1.8	1.3
Бусад	4.1	4.1	2.2	2.3	2.4	3.7

Хүснэгт 34-ийн үргэлжлэл					
Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
	мянган хүн				
Бүгд	1 103.6	1 110.7	1 151.2	1 147.8	1 266.9
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	329.1	310.7	327.6	348.5	379.8
Уул уурхай, олборлолт	50.3	40.9	42.6	38.2	55.7
Боловсруулах үйлдвэрлэл	81.0	85.5	81.3	86.1	91.2
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	13.8	15.5	15.6	16.2	16.9
Усан хангамж; бохир ус, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	7.9	7.1	5.9	6.0	6.3
Барилга	72.4	81.1	88.1	71.5	63.1
Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ	156.0	170.2	178.2	172.7	207.3
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	65.9	69.8	72.7	65.9	72.4
Байр, сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйл ажиллагаа	31.7	36.6	37.8	32.1	36.7
Мэдээлэл, холбоо	16.7	17.8	16.0	18.1	19.1
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	20.9	22.9	23.8	21.9	24.9
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	0.8	1.1	1.0	0.8	0.3
Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	13.6	12.5	14.1	12.7	15.2
Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	15.0	12.0	16.0	15.0	18.5
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	65.3	66.1	68.1	74.2	86.5
Боловсрол	89.8	89.6	89.1	95.0	100.5
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	40.4	37.5	38.2	41.0	39.6
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	9.2	10.6	12.3	10.1	9.1
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	20.2	20.1	20.2	19.8	19.1
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	1.4	1.4	1.0	1.1	4.0
Бусад	2.2	1.6	1.7	1.1	0.8